

Reacties op ontwerp planologische kernbeslissing — pkb Randstad 380kV verbinding

pkb Randstad 380 kV verbinding

Deel 2: reacties op de ontwerp planologische kernbeslissing

's-Gravenhage, 8 juni 2007.

**Planologische kernbeslissing vierde partiële herziening
Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening
voor de aanleg van hoogspanningsverbindingen
tussen Beverwijk, Zoetermeer en Wateringen
(pkb Randstad 380 kV verbinding)**

Deel 2: reacties op de ontwerp planologische kernbeslissing

Voorwoord

Deel 1 (het ontwerp) van de planologische kernbeslissing (pkb) Randstad 380 kV verbinding heeft, nadat het op 13 oktober 2006 door het kabinet was vastgesteld, van 23 november 2006 tot 15 februari 2007 ter inzage gelegen. In die periode zijn er ook twee hoorzittingen georganiseerd. Dit heeft geleid tot schriftelijke inspraakreacties van 1529 personen en organisaties alsmede 7 mondelinge inspraakreacties. Daarnaast heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de gemeente Alkemade. Tot slot heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage een toetsingsadvies uitgebracht op het milieurapport (SMB) behorende bij pkb deel 1.

In dit deel 2 van de pkb zijn genoemde reacties, deels samengevat, gebundeld. In deel 3 van de pkb, dat gelijktijdig wordt uitgebracht, gaat het kabinet in op de ontvangen zienswijzen en adviezen.

's-Gravenhage, 8 juni 2007.

De Minister van Economische Zaken,

De Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

Maria J.A. van der Hoeven

dr. Jacqueline Cramer

Inhoudsopgave

1	Inspraakreacties.....	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Nut en noodzaak.....	6
1.3	Toepassing van de rijkscoördinatieregeling.....	8
1.4	Omgeving Hoofddorp	9
1.5	Omgeving Alkemade	12
1.6	Omgeving Pijnacker en Berkel en Rodenrijs (gemeente Lansingerland)	15
1.7	Omgeving Delft.....	19
1.8	Omgeving Wateringen	22
1.9	Overig/algemeen	24
2	Verslag van de hoorzittingen van 9 en 11 januari 2007	29
2.1	Verslag van de hoorzitting van 9 januari 2007 in Hoofddorp.....	29
2.2	Verslag van de hoorzitting van 11 januari 2007 in Den Haag	33
3	Toetsingsadvies van de Commissie voor de milieueffectrapportage	39
4	Verslag van het bestuurlijk overleg met de gemeente Alkemade	53

Bijlage: Overzicht van insprekers

1 **Inspraakreacties**

1.1 **Inleiding**

Gedurende de inspraakperiode hebben 1341 personen en organisaties hun zienswijzen kenbaar gemaakt. Dit kwam neer op in totaal 706 verschillende inspraakreacties; in 43 gevallen hebben (grote) groepen (in totaal 678) personen en/of organisaties – al dan niet met behulp van voorbedrukte formulieren – geheel gelijke reacties ingestuurd. Ten slotte hebben 188 insprekers door middel van een handtekening op handtekeningenlijsten hun instemming betuigd met 3 ingebrachte zienswijzen.

In dit deel 2 van de planologische kernbeslissing Randstad 380 kV verbinding zijn de genoemde inspraakreacties – door het grote aantal noodgedwongen – samengevat weergegeven. De inspraakreacties zijn daarbij voor een groot deel geordend naar de regio waarop de reacties betrekking hebben. Hoewel zal blijken dat insprekers uit verschillende regio's dezelfde typen inspraakreacties hebben gegeven (met betrekking tot dezelfde thema's) heeft het kabinet gemeend dat een (voornamelijk) geografische indeling van pkb deel 2 meer dan een thematische indeling aansluit bij de binnengekomen inspraakreacties, omdat deze zich veelal specifiek op een bepaalde regio hebben gericht. In de bijlage treft u een overzicht van insprekers aan waarbij elke unieke inspraakreactie is voorzien van een nummer (op volgorde van ontvangst). Per onderwerp in deze samenvatting wordt met behulp van deze nummers aangegeven welke insprekers daarop zijn ingegaan. Als er geen nummers worden vermeld, dan betekent dit dat de reactie door meerdere (een groot aantal) insprekers is ingebracht.

De samenvatting van de inspraakreacties is als volgt ingedeeld.

Paragraaf 1.2: Inspraakreacties m.b.t. nut en noodzaak

Paragraaf 1.3: Inspraakreacties m.b.t. toepassing van de rijkscoördinatieregeling

Paragraaf 1.4: Inspraakreacties uit de omgeving van Hoofddorp

Paragraaf 1.5: Inspraakreacties uit de omgeving van Alkemade

Paragraaf 1.6: Inspraakreacties uit de omgeving van Pijnacker en Berkel en Rodenrijs

Paragraaf 1.7: Inspraakreacties uit de omgeving van Delft

Paragraaf 1.8: Inspraakreacties uit de omgeving van Wateringen

Paragraaf 1.9: Overige inspraakreacties, betreffende een andere regio of de gehele verbinding

Per regio komen (voor zover van toepassing) de volgende thema's aan de orde.

- De keuze voor voorkeursvariant A1.1 boven andere voorkeursvarianten
- Het uitgangspunt "bovengronds, tenzij in bijzondere gevallen"
- Gezondheid
- Randvoorwaarden en opmerkingen voor de verdere uitwerking van tracés
- Natuur
- Landschap en cultuurhistorie
- Techniek
- Locatie station Wateringen
- Diversen

1.2 Nut en noodzaak

Insprekers: nrs. 93, 197, 208, 211, 217, 220, 224, 243, 245, 359, 370, 378, 406, 521

	Nummer inspreker
De capaciteitsuitbreiding van de hoogspanningsverbindingen is mede het gevolg van liberalisering van de energiemarkt.	359
Omdat op korte termijn een tekort dreigt te ontstaan aan elektrisch vermogen in het Westland en de Haagse agglomeratie zijn de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van mening dat in het belang van een betrouwbare elektriciteitslevering in Zuid-Holland het bestaande 380 kV netwerk moet worden uitgebreid.	370
Het Stadsgewest Haaglanden staat positief tegenover uitbreiding van het net waardoor de stroomvoorziening in de Randstad in de toekomst wordt veiliggesteld. Variant A1.1 wordt als meest wenselijk tracé gezien. Uitbreiding dient wel recht te doen aan de ruimtelijke opgaven van de regio.	211
Eneco Energie is van mening dat realisatie van de Randstad 380 kV verbinding noodzakelijk is voor een betrouwbare, betaalbare en schone energievoorziening. Eneco energie onderschrijft de redenen voor deze verbinding zoals genoemd in pkb deel 1. Eneco Energie gaat in het Europoortgebied een gasgestookte elektriciteitscentrale bouwen. Er zijn mogelijkheden om aan bepaalde bezwaren van partijen tegemoet te komen, door delen van de verbinding ondergronds aan te leggen (verkabeling); dit mag echter niet tot vertraging leiden.	406
In de toekomstscenario's voor energieverbruik is onvoldoende rekening gehouden met stagnatie en afname van de bevolkingsgroei na 2015. De Elektriciteitswet geeft aan dat decentrale elektriciteitsproductie overwogen dient te worden. Deze overweging komt onvoldoende naar voren. Er moet preciezer worden aangegeven hoe groot de kans op storingen is in het huidige net, indien de nieuwe verbindingen niet worden aangelegd. De Zuidring voldoet al aan de Netcode Er moet beter worden onderzocht hoe de afvoercapaciteit van het 150 kV net kan worden vergroot. De urgentie is onvoldoende benoemd. In SEV II aangegeven dat verbinding 15c nader zou worden afgewogen, en dit is niet gebeurd sinds 1994. Waarom is de verbinding dan nu ineens urgent?	521
Randstad 380 kV moet zo snel mogelijk gerealiseerd worden. Uitstel van Randstad 380 kV kan leiden tot stroomstoringen en leidt tot vertraging van het bouwen van nieuwe centrales. Dit leidt tot grote schade bij elektriciteitsproducenten.	406, 245, 243
E-ON Benelux is voornemens op de Maasvlakte een 1100 MW elektriciteitscentrale (MPP3) te bouwen, die uiterlijk eind 2011 commercieel in bedrijf zal gaan. Deze centrale zou een bijdrage kunnen leveren aan de leveringszekerheid in Nederland door middel van brandstofdiversificatie en uitbreiding van de productiecapaciteit. Voor verdere ontwikkeling van het MPP3-project is het belangrijk te beschikken over voldoende	245

transportcapaciteit op de Maasvlakte via het Randstad 380 kV-net.

Een goede stroomvoorziening is essentieel voor onze leefomgeving, maar er zijn toch ook andere oplossingen?

De provincie Noord-Holland vindt het belangrijk dat in de toekomstige elektriciteitsvoorziening in de Randstad veilig wordt gesteld. De nieuwe 380 kV verbinding wordt onderschreven. Er wordt gewezen op een ontbrekende schakel in het 380 kV net, namelijk tussen het zuiden en noorden van de provincie. In het noordelijk deel van de provincie worden economische ontwikkelingen voorzien (zoals glastuinbouwlocaties), die om een robuust elektriciteitsnet vragen. 224

Gemeente Midden-Delfland erkent het belang van het realiseren van de nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding. 220

Er moet preciezer worden aangegeven hoe groot de kans op storingen is in geval van nieuwe verbindingen.

Nut en noodzaak van de voorgenomen aanleg van een hoogspanningslijn worden onderkend maar de B-varianten zijn verworpen zonder uitgebreide onderbouwing. Op korte termijn is er geen noodzaak tot een tweede noord-zuid verbinding Abcoude/Diemen en Krimpen aan de IJssel. De ontwikkeling op lange termijn is onduidelijk. De financiële onderbouwing van genoemde varianten ontbreekt en er worden varianten buiten beschouwing gelaten. De B-varianten 14 en 15 zijn verworpen met onvoldoende motivatie en moeten meer beargumenteerd en onderbouwd worden. 93

De keuze van het kabinet wordt onderschreven. De varianten A1.3 en A1.4 brengen forse extra kosten met zich mee. Daarnaast zijn deze varianten geprojecteerd in het gebied van de Vlinderstrik. Dit gebied is in het kader van pkb Project Mainport Rotterdam aangewezen als gebied voor natuurontwikkeling en recreatie. Dit extra argument wordt gemist om tot keuzevariant A1.1. te komen. 208

Door ontwikkeling van micro warmtekrachtinstallaties zal de behoefte aan nieuwe hoogspanningsverbindingen afnemen. 197

Er wordt bezwaar gemaakt tegen de aanleg van de nieuwe Randstad 380 kV verbinding, omdat die niet nodig is gelet op het ontbreken van bevolkingsgroei, efficiënter energieverbruik en aantasting van de gezondheid van mens en dier. 378

1.3 Toepassing van de rijkscoördinatieregeling

Inspreker: nr. 521

Het toepassen van de rijkscoördinatieregeling betekent voor belanghebbenden dat er minder tijd is om zich te informeren en te reageren op de voorgenomen plannen en dat er minder inspraakmomenten beschikbaar zijn. De rijkscoördinatieregeling dient niet toegepast te worden. Door uitgebreid de verschillende inspraakprocedures te doorlopen kan een betere afweging van de tracékeuze kan worden gemaakt. Het is ook twijfelachtig of de nieuwe Wet ruimtelijke ordening in 2007 van kracht wordt.

521

1.4 Omgeving Hoofddorp

Insprekers: nrs. 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 37, 38, 39, 42, 43, 44, 46, 47, 49, 55, 56, 60, 64, 69, 70, 76, 84, 88, 91, 99, 108, 109, 111, 118, 128, 142, 152, 177, 198, 205, 206, 207, 215, 218, 224, 238, 251, 255, 256, 257, 271, 303, 333, 338, 340, 348, 354, 356, 358, 362, 371, 372, 377, 386, 405, 407, 409, 435, 482, 486, 487, 504, 517, 563, 571, 575, 652, 679, 680, 685, 696, 703

De keuze voor voorkeursvariant A1.1 boven andere voorkeursvarianten

Variant A1.2, het tracé via de oostelijke passage van Hoofddorp, verdient de voorkeur.

Bij Hoofddorp zou moeten worden gekozen voor de oostelijke route omdat ten westen van Hoofddorp de bestaande lijn (waarmee gebundeld wordt) door een woonwijk loopt. Dit feit is in de pkb onvoldoende aangegeven. De 150 kV zou dan ook verplaatst moeten worden en gecombineerd met de 380 kV langs de oostelijke route.

De wijk Floriande is een nieuwbouwwijk die ontwikkeld is onder de voorwaarde van de aanwezigheid van de bestaande 150kV leiding. De bewoners van de wijk zijn tegen de ontwikkelingen om de huidige hoogspanningsleidingen van 150 kV te vervangen tot een hoogspanningsleiding van 380kV. Waarom niet voor een alternatieve route kiezen als de bestaande verbinding toch vervangen moet worden?

De lengte van de nieuwe 380kV via de oostkant is niet veel langer dan het tracé aan westkant. Daar het in hoofdzaak langs de spoorlijn loopt en aan de noordzijde van Hoofddorp langs de noordelijke rondweg is er weinig tot geen horizonvervuiling zichtbaar vanuit de woonwijken aan de oostzijde.

Het uitgangspunt “bovengronds, tenzij in bijzondere gevallen”

De voorkeur gaat uit naar een ondergronds tracé om de negatieve effecten zoveel mogelijk te beperken, bijvoorbeeld met betrekking tot gezondheid [zie verder onder “gezondheid”].

Bij het uitgangspunt “bovengronds, tenzij” wordt ten onrechte geen rekening gehouden met de maatschappelijke kosten op langere termijn (van een bovengrondse verbinding).

Gezondheid

Er is een duidelijke toename van verhoogde kans op leukemie bij kinderen die in de nabijheid van bovengrondse leidingen zijn opgegroeid. Er wordt verwezen naar een epidemiologische studie in Engeland van G. Draper. Onder het huidig geplande tracé zijn kinderspeelplaatsen aanwezig.

In de IJtochtzone en onder het huidig geplande tracé bevinden zich kinderspeelplaatsen, scholen, kinderdagverblijven, sportvelden en een naschoolse opvang. Dit is slecht voor de gezondheid. Het tracé moet hier ondergronds.

De ouders van kinderen van basisschool “Het Braambos”, basisschool “De Optimist” en kinderdagverblijf “Borus” zijn bezorgd over de gezondheid van de kinderen.

Welke risico's voor de gezondheid van kinderen en volwassenen heeft de verzwaring van de hoogspanningsleiding tot gevolg?

De mogelijke schadelijke invloed van de hoogspanningsleidingen op de gezondheid van de bewoners, ouderen en kinderen, dient te worden uitgesloten.

De bovengrondse hoogspanningsleiding brengt geluidsoverlast (constant zingend of zoemend geluid en knetterend geluid bij regen) met zich mee.

Er zijn nog onzekere gezondheidseffecten van hoogspanningsleidingen die nader moeten worden onderzocht. Het argument dat er nog geen 100% sluitend wetenschappelijk bewijs is en daarom niet wordt meegenomen in besluitvorming getuigt van reactief denken.

Randvoorwaarden en opmerkingen voor de verdere uitwerking van tracés

Het bestaande tracé loopt nu al te dicht langs de huizen.

Bij verdere uitwerking van het tracé dient meer in detail te worden uitgewerkt wat de effecten zijn van een bovengrondse verbinding. De effecten hebben betrekking op mens, ecologie, het landschap, de cultuurhistorische en archeologische waarden, storende elektrische en magnetische velden die recreatief gebruik beïnvloeden, ruimtegebruik, water en lucht.

De afstand van de bovengrondse verbinding tot de woningbouw is in sommige gevallen 30 meter. De nieuwbouwwijken Hoven-Zuid, Sportdorp, IJtochtzone en de Pleinen staan niet aangegeven op de kaart, die tijdens de inspraakavond is gebruikt. Er dient bij het tracé rekening te worden gehouden met het ontzien van deze nieuwe woonwijken.

Bij Hoofddorp moet rekening worden gehouden met de gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek.

218

De wens om economisch te groeien en de grote woningbouwbehoefte hebben geleid tot regionale afspraken over de bouw van woningen en de aanleg van bedrijventerreinen.

Landschap en cultuurhistorie

Er wordt bijzondere aandacht gevraagd voor de inpassing van de leiding in het Belvederegebied / nationaal landschap Stelling van Amsterdam en – vooral bij ondergrondse aanleg – de gevolgen voor archeologische vindplaatsen.

Huidige hoogspanningsmasten en leidingen steken negatief af bij bestaande architectuur en landschap. Er bestaat de mogelijkheid om landschap en architectuur meer in evenwicht te brengen door juist niet nieuwe masten en leidingen te plaatsen in de wijk.

Diversen

Het bovengrondse tracé leidt tot waardevermindering van onroerend goed.

Door de gemeente is verzekerd in 2004 dat de huidige leidingen alleen gebruikt zouden

worden in geval van storingsgevallen, het verhogen van de capaciteit naar 380 kV duidt op een andere benutting van de lijnen.

De provincie Noord-Holland heeft de 380 kV verbinding in de streekplanherziening opgenomen.

Onze woning wordt voorzien van zonnepanelen en daarmee is onze stroombehoefte zoveel mogelijk autonoom geregeld. Door TenneT wordt de suggestie gewekt dat nieuwe wijken op de grotere stroombehoefte inspelen door de nodige maatregelen te nemen maar dat oudere woningen en wijken hier niet op in hoeven te spelen door lijnen door onze achtertuin te laten lopen.

198

1.5 Omgeving Alkemade

Insprekers: nrs. 5, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 17, 21, 22, 24, 50, 52, 85, 98, 110, 112, 127, 132, 246, 252, 367, 369, 425, 432, 433, 475, 587, 623, 624, 706, 707, 708

De keuze voor voorkeursvariant A1.1 boven andere voorkeursvarianten

Uit de pkb Randstad 380 kV verbinding blijkt, dat een nieuwe hoogspanningslijn van 380 kV mogelijk langs Nieuwe Wetering aangelegd zal worden, wellicht langs de A4 en de HSL. Insprekers maken zich daar ernstig zorgen over.

Het nieuwe tracé moet gekoppeld worden aan bestaande leidingen.

Het uitgangspunt “bovengronds, tenzij in bijzondere gevallen”

Bovengronds lijkt een relatief goedkope oplossing, maar is voor de toekomst relatief duur i.v.m. slechte weersomstandigheden. Het plan is bovengronds omdat de eenvoudige aanlegkosten veel lager zouden zijn dan voor ondergrondse aanleg. Er wordt dan voorbijgegaan aan de maatschappelijke kosten op lange termijn, want als die infrastructuur er eenmaal is dan staat die er ook gedurende vele jaren.

De verbinding zou ondergronds moeten worden aangelegd om gezondheidseffecten te beperken [zie verder onder “gezondheid”].

Als de kosten voor ondergrondse aanleg in Nieuwe Wetering van circa 6 kilometer à 10 miljoen euro per kilometer zouden worden omgeslagen over alle 12 miljoen ingezetenen in de Randstad, dan kost dat slechts 5 euro per persoon; daar hoeft men het niet om te laten. 475

Ondergrondse aanleg is acceptabel.

Gezondheid

In de milieutoets ontbreekt het effect van de hoogspanningsverbinding op mensen terwijl uit onderzoek blijkt dat er een verhoogde kans op leukemie bij kinderen ontstaat. 425

Hoogspanningsleidingen veroorzaken leukemie.

Er is een duidelijk verhoogde kans op leukemie bij kinderen die in de nabijheid van bovengrondse leidingen zijn opgegroeid. Gezondheidsproblemen bij kinderen worden vergroot doordat het voorkeurstracé vlakbij de basisschool in Nieuwe Wetering is gepland. Er wordt verwezen naar een epidemiologische studie in Engeland van G. Draper. Gelet op de gezondheidsrisico's bij kinderen is het onacceptabel dat de bovengrondse aanleg dicht langs een basisschool loopt.

De effecten van de tracéalternatieven op de gezondheid van de bevolking in relatie tot de elektromagnetische velden worden niet beschreven in het SMB. Er wordt slechts verwezen naar het advies van het ministerie van VROM over magnetische velden.

Hoogspanningsleidingen veroorzaken gezondheidsrisico's door elektrisch geladen fijn stof.

Verhoogde concentratie fijn stof heeft onzekere effecten op de gezondheid die nog onderzocht moeten worden:

- het effect op het functioneren van het zenuwstelsel;
- het effect samenhangend met schade aan erfelijk materiaal;
- onzeker effecten op het geestelijk welbevinden.

Als deeltjes elektrisch geladen zijn, dan hechten zij zich ook sterker in het ademhalingssysteem van de bewoners in de nabijheid van de hoogspanningslijn.

Verwezen wordt naar twee publicaties van D. L. Henshaw.

De bovengrondse hoogspanningsleiding brengt geluidsoverlast (constant zingend of zoemend geluid en knetterend geluid bij regen) met zich mee.

Er zijn nog onzekere gezondheidseffecten van hoogspanningsleidingen die nader moeten worden onderzocht.

Randvoorwaarden/uitwerking tracés

Naast de reeds aangelegde HSL-verbinding en verbreding van de A4 leidt de bovengrondse hoogspanningsleiding tot aantasting van de leefomgeving. De basisschool “De Meerpaal” in Nieuwe Wetering wordt als zorgpunt aangedragen. Bij een bovengrondse aanleg zullen de masten in een straal van minder dan 200 meter in de buurt van huizen worden geplaatst.

Bij de aanleg van de bovengrondse hoogspanningsverbinding worden de (woning)bouwmogelijkheden van Nieuwe Wetering beperkt. Hierdoor is uitbreiding van het dorp aan de oostzijde onmogelijk.

De voorkeur gaat uit naar een ondergrondse aanleg aan de westzijde van Nieuwe Wetering, zoals in het SMB als zoekgebied I Ib, mits dit geen gevolgen heeft voor de gezondheid. 12

Tussen Nieuwe Wetering en Leiderdorp geeft, volgens de SMB, bundeling met de A4 de kortste en meest optimale route. De ondergrondse bundeling met de leidingenstrook is een korter tracé.

Het traject kan ook korter zijn en langs de ondergrondse kerosineleidingen naar Schiphol lopen. De bebouwde kom wordt ontzien tijdens de aanleg. 85, 433

Een oplossing voor de ondergrondse aanleg die woongebieden vermijdt, is vanaf de noordkant van de ringvaart Haarlemmermeer tot ten zuiden van Rijkswatering onder de A4 door gebundeld met de ondergrondse nutsvoorziening. De totale lengte daarvan bedraagt ongeveer 4 km. Indien de aanleg wordt doorgetrokken tot de 150 kV leiding ten zuiden van Hoogmade bedraagt de lengte ongeveer 6 km. Hetzelfde traject met aansluiting op de voorziene ondergrondse kabel van 2 km onder de Oude Rijn door behelst 8 km. De voordelen zijn: geen extra hoge masten bij de Ringvaart, het huidige gebruik van de grond kan gecontinueerd worden, het traject is korter dan bovengronds, 17

besparing van twee overgangsstations van boven- naar ondergronds en geen visuele aantasting van het Groene Hart.

Landschap

De bovengrondse hoogspanningsverbinding leidt tot aantasting van het milieu door masten van 40 meter hoog en waarschijnlijk 70 meter hoog bij de Ringvaart. De bovengrondse hoogspanningsverbinding leidt tot visuele aantasting van het Groene Hart.

Natuur

De HSL is deels ondergronds aangelegd om de kwaliteit van het Groene Hart te waarborgen. Aanleg van bovengrondse hoogspanningsverbindingen doet dit teniet. Men is begonnen met herbeplanting om de HSL aan het zicht te onttrekken maar ook tegen geluidsoverlast van de A4. Bovengronds betekent dat gunstige effecten teniet worden gedaan. Ook is de A4 ter hoogte van de kruising met de HSL verdiept aangelegd, hoogspanningslijnen doen dit effect ook teniet. 367, 425

De verbreding van de A4 in combinatie met vliegbewegingen vanaf Schiphol, de aanleg van de HSL heeft al tot genoeg geluidsoverlast en fijn stof geleid. Recent is aangevangen met groenvoorzieningen om de overlast enigszins te beperken. De bovengrondse aanleg vernietigt al het groen. 7, 14

Techniek 52

In het SMB wordt aangegeven dat uitsluitend gebruik zal worden gemaakt van een nieuw masttype, genaamd M-compact. Bij gebruik zouden de elektromagnetische velden kleiner zijn, dan onder de lijnen buiten de gebruikelijke breedte van zakelijk rechtstrook (75 m) wordt voldaan aan de advieswaarde van VROM van 0,4 μ T. Is deze theorie ook onderbouwd?

Diversen

In het nieuwe regeerakkoord is afgesproken dat we vanaf nu moeten gaan voor een duurzame leefomgeving, en dit dient nageleefd te worden. 85

In de Strategische Milieubeoordeling en Habitattoets is een belemmeringenkaart opgenomen. Nieuwe Wetering is hierbij aan de oostzijde van de A4 getekend in plaats van aan de westzijde. In de tabellen met “scores per segment” is voor het traject Ringvaart-Leiderdorp aangegeven bij stedelijk/woongebied: Oostvariant: scheert 1 km en westvariant: 0 km. Dit klopt niet, aangezien Nieuwe Wetering aan de westkant van de A4 is gelegen. 13, 52, 624, 367, 425

Op deze kaart is als belemmering het stedelijk gebied aangegeven. Volgens figuur 4.1. loopt de rode contour van Rijkswetering door tot de A4. In deze optiek dient de strook tussen Nieuwe Wetering en de A4 ook binnen de rode contouren te vallen. In de SMB staan Rijkswetering noch Nieuwe Wetering genoemd als stedelijk gebied. Dit is geen juiste weergave en de SMB dient op dit punt te worden bijgesteld. 13

Het voorgestelde plan leidt tot waardedaling van onroerend goed.

1.6 Omgeving Pijnacker en Berkel en Rodenrijs (gemeente Lansingerland)

Insprekers: nrs. 16, 26, 40, 45, 53, 54, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 89, 90, 94, 92, 93, 96, 97, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 107, 113, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 129, 130, 133, 134, 135, 136, 137, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 200, 202, 203, 204, 209, 210, 211, 213, 216, 222, 223, 229, 230, 239, 240, 247, 250, 253, 254, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, , 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 334, 335, 336, 337, 339, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 349, 350, 351, 352, 353, 355, 365, 368, 373, 374, 375, 376, 379, 381, 382, 383, 384, 385, 387, 388, 389, 390, 391, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, , 408, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 427, 428, 429, 430, 434, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 483, 484, 485, 488, 489, 490, 491, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, , 505, 506, 507, 508, 509, , 511, 512, 513, 514, 515, 516, 518, 519, 520, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 562, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 572, 573, 574, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, , 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, , 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 681, 682, 683, 684, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 704, 705

De keuze voor voorkeursvariant A1.1 boven andere voorkeursvarianten

De voorkeur gaat uit naar het volgen van de bestaande infrastructuur, langs de HSL en de A4 waar weinig woningen staan.

De hoogspanningsverbinding moet met de HSL worden gebundeld.

De hoogspanningsverbinding moet met de A13 worden gebundeld.

Veel insprekers maken bezwaar tegen het zoekgebied voor het bovengrondse tracé over of nabij Emerald, Oude Leede, Pijnacker-Zuid en Berkel en Rodenrijs. Het is niet duidelijk of met een bovengrondse verbinding de afstand tot de woningbouw voldoende zal zijn.

Het uitgangspunt “bovengronds, tenzij in bijzondere gevallen”

De beste oplossing is een ondergronds tracé om de negatieve effecten zoveel mogelijk te beperken, bijvoorbeeld met betrekking tot gezondheid [zie verder onder “gezondheid”].

Er wordt bezwaar gemaakt tegen de bovengrondse hoogspanningsverbinding tussen Pijnacker en Delft.

Gezondheid

Hoogspanningsleidingen veroorzaken gezondheidsrisico's door elektrisch geladen fijn stof.

Er is een duidelijke toename van verhoogde kans op leukemie bij kinderen die in de nabijheid van bovengrondse leidingen zijn opgegroeid.

Het gehoor van kinderen kan worden aangetast door de trillingen van masten.

De hoogspanningsleidingen brengen negatieve effecten van de straling met zich mee, voor zowel mens, flora en fauna.

De bovengrondse hoogspanningsleiding brengt geluidsoverlast (constant zingend of zoemend geluid en knetterend geluid bij regen) met zich mee.

Randvoorwaarden en opmerkingen voor de verdere uitwerking van tracés

Bij verdere uitwerking van het tracé dient meer in detail te worden uitgewerkt wat de effecten zijn van een bovengrondse verbinding. De effecten hebben betrekking op mens, ecologie, het landschap, de cultuurhistorische en archeologische waarden, storende elektrische en magnetische velden die recreatief gebruik beïnvloeden, ruimtegebruik, water en lucht.

Het nieuwe tracé moet gebundeld worden met bestaande bekabeling.

Er ligt al een ondergrondse kerosineleiding tussen Rotterdam en Schiphol. Op dit moment wordt er een nieuwe ondergrondse pijpleiding aangelegd tussen Pijnacker en Delft. Bundeling van deze leidingen zou de kosten van een ondergronds tracé beperken. 222

De ontwikkeling van het plangebied van het project Lint Oude Leede van streekplan Zuid-Holland West 2003 mag niet in gevaar komen.

Tussen Delft en Zoetermeer moet de leiding ondergronds worden aangelegd, bovengrondse aanleg in de Groenblauwe Slinger zou ernstig afbreuk doen aan de beoogde landschappelijke transformatie. Hierbij moet aansluiting worden gevonden bij de N470 en ter hoogte van de Klapwijkse Knoop bij de buisleidingenstrook 370

Natuur

De Groenzone, het smalste stuk van de Groenblauwe Slinger, heeft een belangrijke regionale functie en hoogspanningsmasten zouden de balans tussen verstedelijking en groen ernstig verstoren.

Er zijn grote bezwaren tegen de aanleg van het bovengrondse tracé door de Oude Leede, Ruyven-Zuidpolder en Ackersdijk. Het gebied is aangewezen als natuur-, stilte- en recreatiegebied.

De Groenblauwe Slinger maakt deel uit van de nationale landschappen. De inpassing van een hoogspanningstracé door dit open gebied is ongewenst.

De populatie weidevogels en zeldzame en bedreigde vogelsoorten in de Groenblauwe Slinger is van groot belang.

De bestaande groenqualiteiten moeten verder verbeterd worden. Hieronder vallen de gebieden Midden-Delfland, de Zuidpolder en Oude Leede en de Groenzone Berkel-Pijnacker. 211

De Groenblauwe Slinger is een ecologische verbinding tussen het Groene Hart en Midden-Delfland en maakt deel uit van de nationale landschappen. Dit mag niet worden doorsneden. Delen van deze groenontwikkeling behoren tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De Groenblauwe Slinger tussen Pijnacker en Berkel is al heel smal en staat al onder druk door bebouwing.

De Groenblauwe Slinger tussen Delft en Zoetermeer dient als compensatie voor de verstedelijking. Deze mag niet doorsneden worden.

Het vogelreservaat de Akerdijkse Plassen met een grote populatie weidevogels, zeldzame en bedreigde vogelsoorten in de Groenblauwe Slinger is van groot belang.

De Groenblauwe Slinger wordt al doorsneden door de HSL en de N470.

Tussen Berkel en Rodenrijs en Pijnacker ligt de Ecologische Hoofdstructuur. Deze geplande Ecologische Hoofdstructuur is aangewezen als compensatie teneinde de leefbaarheid voor mens en dier te vergroten. De plannen tot een bovengrondse hoogspanningsleiding in deze zone zijn strijdig met de normen, dat binnen een straal van 150 meter niet mag worden gebouwd.

Zolang er geen overeenstemming is bereikt met de rechthebbende van de eendenkooi in de Zuidpolder is de aanleg van een hoogspanningslijn binnen het afpalingsrecht in strijd met artikel 41 van de Jachtwet en dus onrechtmatig. 247

De aan te leggen hoogspanningsleiding door de Zuidpolder van Delfgauw komt in strijd met de natuurbelangen van de eendenkooi aldaar. 247

Compensatie of mitigatie in de Zuidpolder is niet meer mogelijk vanwege de reeds bestaande mitigatie en compensatie van de N470. 247

Er moeten minder schadelijke tracés onderzocht worden of de aanleg moet ondergronds in de Zuidpolder. 247

De Zuidpolder van Delfgauw is aangewezen als compensatiegebied als gevolg van verlies aan het areaal veenweidegebieden. Bebouwing in een compensatiegebied wordt niet toelaatbaar geacht. Wat betekent het dat bovengrondse doorsnijding van kwetsbare gebieden “zoveel mogelijk” zal worden vermeden? Het zoekgebied door de Groenblauwe Slinger wordt afgewezen. 210

Landschap

Hoogspanningsmasten leiden tot horizonvervuiling.

Techniek

Met een nieuw masttype genaamd M-compact, wordt verwacht de zone rondom het tracé te beperken tot 75 meter. Vooraf moet meer zekerheid worden geboden over de benodigde zonering aan de VROM-advieswaarde omtrent straling onder hoogspanningslijnen te voldoen. Deze zekerheid is noodzakelijk voor de beoordeling van de haalbaarheid van het onderhavige tracé. 53, 121, 229, 342, 462, 611

Welke invloed hebben de kosten van het nieuwe type mast op het totaal?

Is er iets bekend over de straling en de geluidsoverlast met betrekking tot het nieuwe type mast?

Diversen

Bij de aankoop van onze woning is niets gezegd over het plaatsen van hoogspanningsmasten, dit had een weegpunt kunnen zijn bij de aankoop van de woning.

Het bovengrondse tracé leidt tot waardevermindering van onroerend goed.

Bovengronds is een relatief goedkope oplossing. Een integrale afweging tussen de aanlegkosten en de intrinsieke verstoring van een belangrijk natuur- en recreatiegebied ontbreekt in de visie.

1.7 Omgeving Delft

Insprekers: nrs. 9, 15, 23, 36, , 211, 212, 214, 219, 220, 221, 231, 233, 240, 241, 290, 357, 361, 466, 496

De keuze voor voorkeursvariant A1.1 boven andere voorkeursvarianten

De voorkeur gaat uit naar de bundeling met de HSL.

De voorkeur gaat uit naar B-varianten

Het uitgangspunt “bovengronds, tenzij in bijzondere gevallen”

De voorkeur gaat uit naar een ondergronds tracé om de negatieve effecten zoveel mogelijk te beperken, bijvoorbeeld met betrekking tot gezondheid [zie verder onder “gezondheid”] en natuur.

Gezondheid

Hoogspanningsleidingen veroorzaken leukemie.

De mogelijke schadelijke invloed van de hoogspanningsleidingen op de gezondheid van de bewoners, met name ouderen en kinderen, dient te worden uitgesloten.

De bovengrondse hoogspanningsleiding brengt geluidsoverlast (constant zingend of zoemend geluid en knetterend geluid bij regen) met zich mee. Naar verwachting zal door vergroting van de capaciteit van de huidige 150 kV naar 380 kV geluidhinder alleen maar toenemen.

Er zijn nog onzekere gezondheidseffecten van hoogspanningsleidingen die nader moeten worden onderzocht.

Randvoorwaarden en opmerkingen voor de verdere uitwerking van tracés

Bij verdere uitwerking van het tracé dient meer in detail te worden uitgewerkt wat de effecten zijn van een bovengrondse verbinding. De effecten hebben betrekking op mens, ecologie, het landschap, de cultuurhistorische en archeologische waarden, storende elektrische en magnetische velden die recreatief gebruik beïnvloeden, ruimtegebruik, water en lucht.

Om te voorkomen dat er twee aparte hoogspanningstracés met de daarbij behorende ruimteclaims en effecten door Midden-Delfland en Delft gaan lopen, dienen de 150 kV en 380 kV tracés gebundeld te worden tot één tracé.	9, 15, 220, 232, 290

Er dient voldoende afstand te worden gehouden tot de bestaande en geplande woningen in de nieuwbouwlocaties, sportfaciliteiten en kinderopvang in de Kerkpolder en Tanthof. Hierbij heeft ondergronds de voorkeur.	220, 15, 290

De voorkeur gaat uit naar een tracé ten westen van de A4.	15, 220, 221
Een goede oplossing is een bundeling met de A4, waarbij de landschappelijke en natuurwaarden van de Klaas Engelbrechtspolder en de Woudse Polder niet worden aangetast.	23
Eventueel bovengrondse aanleg kan gebundeld worden langs de Einsteinweg/Schieweg, bij de Delftse Schie zou het tracé noordelijk van de Karitaatmoldensloot over het Technopolisterrein kunnen lopen. Bij de A13 noordelijk van tankstation Vrijenban/Ruyven, vanuit hier A13 kruisen ter hoogte van Thijssevaart, vervolgens bundelen met weg ten zuiden richting Zuideindseweg. Vanaf hier noordelijk afbuigen richting Delfgauw om te bundelen met de N470 en de huidige 150 kV verbinding.	23
De wens om economisch te groeien en de grote woningbouwbehoefte hebben geleid tot regionale afspraken over de bouw van woningen en de aanleg van bedrijventerreinen. Door de ligging van de rode contouren, strak rond de dorpen van Midden Delfland, is compensatie van geplande nieuwbouw elders in Midden-Delfland niet mogelijk. Er moet rekening worden gehouden met de nieuw te bouwen woonwijken en het bedrijfsschap Harnaschpolder.	15, 220, 221, 290
Het nieuwe tracé komt deels onder aanvliegroute voor Rotterdam Airport te liggen. Hier gelden hoogtebepalingen aan bouwwerken. Door toepassen van ondergrondse kabels kunnen conflicten met aanvliegroutes worden vermeden.	15, 290
Het tracé dient zo zuidelijk mogelijk gesitueerd te worden bij het bedrijventerrein Technopolis, om de hinder van straling te voorkomen. Hier wordt gewerkt met zeer gevoelige apparatuur.	15, 212, 221, 290
Ten zuiden van Delft zou, in afwijking van de globale plankaart, gekeken moeten worden naar een zuidelijker tracé (lieftst ondergronds) op de grens van het recreatiegebied Ackerdijkse Bos en het open weidelandschap.	233
Bij de verdere uitwerking van de voorkeursvariant moet aandacht worden besteed aan de watertoets.	36
Ontwikkelingsmogelijkheden van het bedrijventerrein Harnaschpolder kunnen negatief beïnvloed worden door een eventueel extra hoogspanningstracé dat door het ontwikkelingsgebied loopt. Het imago en kwaliteit van de inrichting van het openbaar gebied worden geschaad. Ook kan de lijn invloed hebben op door bedrijven gebruikte apparatuur.	220, 221
Het bestaande tracé loopt nu al te dicht langs de huizen. Bij zwaar weer bestaat de mogelijkheid dat de mast en/of hoogspanningskabels schade kunnen aanbrengen.	
Door verplaatsing van de 150 kV verbinding Wateringen-Delft naar de westzijde van de A4 worden de ontwikkelingsmogelijkheden van het bedrijfsschap Harnaschpolder en de woningbouwlocatie Look West verbeterd.	211

Landschap en cultuurhistorie

Het tracé ten westen van Delft door het recreatiegebied de Nieuwe Kerkpolder en ten zuiden van Delft door Midden-Delfland moet zo min mogelijk de sfeer van deze gebieden verstoren. Bovengrondse doorsnijding van kwetsbare gebieden zou moeten worden uitgesloten. Het gebied is aangemerkt als Belvederegebied. 23, 232, 220,

De aanleg van een bovengrondse verbinding door de recreatiegebieden heeft grote impact op het landschapsbeeld van de gebieden en het aangrenzende open agrarisch weidegebied. Daarnaast zullen er inrichtings- en geluidsbeperingen gaan gelden en is hoog opstaande beplanting rondom de lijn niet toegestaan. Huidige bosaanplant moet verdwijnen. 233

In recreatiegebied Midden-Delfland en de Groenblauwe Slinger is door de overheid vele miljoenen euro's gestoken. Het is onaanvaardbaar dat hier een bovengrondse hoogspanningslijn wordt aangelegd; daarom moet de hoogspanningskabel ondergronds worden aangelegd. 23, 211

Diversen

Het bovengrondse tracé leidt tot waardevermindering van onroerend goed.

Het zoekgebied voor het voorkeurstracé is als een erg brede zone aangegeven op een onduidelijke kaart. Een luchtfoto zou beter zijn 241

1.8 Omgeving Wateringen

Insprekers: nrs. 6, 10, 11, 19, 95, 211, 241, 242, 370

Gezondheid

Men is bang voor straling, fijn stof, geluidsoverlast en veiligheid. Daarnaast is er een verhoogde kans op leukemie. 95

Locatie station Wateringen

Er wordt bezwaar gemaakt tegen het feit dat er op voorhand van wordt uitgegaan dat er in Wateringen een nieuw schakel- en transformatorstation wordt gerealiseerd. 19, 241, 242
Bewonersvereniging De Vijvers en ook de gemeente Den Haag heeft beroep ingesteld tegen de bouwvergunning van het transformatiestation.

Enkele mogelijke alternatieve tracés zijn niet onderzocht, zoals een verbinding door zee. 241

In de alternatieve tracés wordt het voorgenomen schakel- en transformatorstation elke keer als startpunt genomen voor de nieuw aan te leggen 380 kV verbinding. Ook al zou het transformatorstation geen onderdeel uitmaken van de verbinding in deze procedure, zonder het station is er natuurlijk ook geen tracé. Deze dingen kunnen niet los van elkaar gezien worden. 241

Het voorgenomen station komt heel dicht op bebouwing, minder dan 60 meter; hierdoor zijn stralingsrisico's onaanvaardbaar hoog. Ook betekent dit dat ieder tracéalternatief dat vanaf het station zou lopen per definitie door een gevoelig gebied loopt, in tegenspraak tot hetgeen nu wordt beweerd in de SMB/pkb. Hierin wordt voor Wateringen een nul aangegeven terwijl het om een woonwijk met diverse scholen, winkelcentra en dus ook een zeer hoge concentratie van jonge kinderen gaat. 241

Het nieuwe station wordt in de ontwerp pkb gesitueerd op zeer korte afstand (ca. 60 meter) van de nieuwe woonwijk Wateringse Veld. Dit wordt vanuit milieuhygiënisch oogpunt onaanvaardbaar geacht. Temeer op 250 meter afstand een aanvaardbaar alternatief is. 242

Het station met 600.000 liter olie mag niet in de buurt van de wijk "De Vijvers" worden geplaatst op 50 meter afstand van een woonwijk, dit is niet veilig. 10, 11, 95

Waarom wordt het schakel- en transformatiestation niet in de Harnaschpolder geplaatst? 10, 95

Waarom wordt niet eerst een schakel- en transformatorstation gebouwd en daarna een tracé? 19

De aanleg van bovengrondse hoogspanningsleidingen en het transformatiestation bij het Wateringse Veld staan op gespannen voet met de doelstelling van deze groengebieden. 211

In de pkb dienen alle relevante omgevingseffecten te worden beschreven van de situering van de schakel en transformatorstations (en alternatieven). Daarbij dient ook aandacht te 242

worden besteed aan de financieel-economische aspecten die verder reiken dan een beoordeling op kosteneffectiviteit van de netbeheerder. Ook economische gevolgen voor andere partijen moeten als externe kosten worden meegerekend.

Onder het bewaken van het publieke belang valt ook de verantwoordelijkheid voor mens en milieu. Dit strookt niet met beslissing om een groot station te bouwen vlakbij woningen. Naast financieel-economische aspecten dienen ook de “maatschappelijke baten en kosten” te worden meegewogen. 242

Eenzijds is op het plan voor het transformatorstation geen reactie bij de rijksoverheid mogelijk omdat dit reeds in het SEV II was opgenomen, en anderzijds kan wel op de verbinding worden gereageerd vanaf de bestreden locatie. Beide projecten zijn in ogen van de omwonenden niet van elkaar los te koppelen omdat zij deel uitmaken van het Randstad 380 kV plan. Hierdoor is onnodige verwarring ontstaan. In de Nota van Toelichting bij de pkb zou aandacht moeten worden geschonken aan deze procedurele aspecten. 370

1.9 Overig/algemeen

Insprekers: nrs. 1, 2, 3, 4, 18, 20, 35, 41, 48, 51, 105, 114, 115, 116, 117, 131, 138, 199, 201, 210, 211, 217, 220, 224, 225, 226, 227, 228, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 242, 243, 244, 245, 248, 249, 359, 360, 363, 364, 365, 366, 370, 378, 380, 392, 406, 407, 426, 431, 436, 492, 510, 521, 522

De keuze voor voorkeursvariant A1.1 boven andere voorkeursvarianten

Gemeente Leiderdorp geeft aan dat in grote mate tegemoet wordt gekomen aan haar wensen.	51
De werkgroep Hoogspanningsverbinding Leyhof stelt voor om het 150 kV tracé naar het noorden te verschuiven langs de Roodepolder van de gemeente Alkemade en evenwijdig aan N446. Daarna kan de bestaande leiding aansluiten op de 150 kV verbinding langs de N445 in de Boterhuispolder te Leiderdorp. Het tracé 380 kV via Roelofarendsveen – Leiderdorp – Rijnwoude zou ter hoogte van Leiderdorp gecombineerd kunnen worden met het bestaande 150 kV tracé.	431
De vereniging Spaar het Gein en gemeente Abcoude zijn tegen alternatief B omdat dit tracé met de realisatie van een nieuw schakelstation het Geingebied, met landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwetenschappelijke waarden, doorsnijdt.	244, 359
De hoogspanningsverbinding moet via de Noordzee worden aangelegd. Ook de offshore windturbineparken kunnen hierop worden aangesloten. Dit tracé kan sneller gerealiseerd worden. Vergunningprocedures voor een hoogspanningsverbinding via zee zijn eenvoudiger en daardoor sneller.	217
Gemeente Amstelveen acht het zoekgebied aan weerszijden van de A9 onacceptabel gelet op de aard van dit gebied en de in voorbereiding zijnde plannen voor ruimtelijke ontwikkeling.	114
SAAP projectontwikkeling geeft aan dat in de gemeente Teijlingen en Haarlemmermeer het tracé ondergronds moet worden gelegd of verplaatst naar de oostzijde van de Haarlemmermeer ten gunste van additionele woningbouw. SAAP zou met een voorstel voor herontwikkeling komen, en heeft ideeën over het tracé tussen Beverwijk en Leiderdorp. Het bestaande 150 kV tracé zou verplaatst dienen te worden en gecombineerd met de 380 kV leiding langs de HSL aan de Oostzijde van Nieuw-Vennep en Hoofddorp waar ter plaatse van hoogtebeperking en Beukenhorst een deel ondergronds aangelegd moet worden. Een punt van aandacht is de voeding van het 50 kV station bij IJtocht.	407, 378
De financiële onderbouwing van alle varianten is onduidelijk. Er moeten betere berekeningen plaatsvinden. Op basis van bijlagen 9.1, 9.2 en 9.3 is het onduidelijk (“volstrekt onlogisch”) dat variant A1.1 in de “worst case” als duurste variant wordt gepresenteerd.	93
Het is mij niet helemaal duidelijk welke keuzen er zijn gemaakt ten aanzien van het tracé rondom Zoetermeer, of er rekening is gehouden met de wijk Oosterheem en eventuele gezondheidsnormen.	20
De Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten stemt in met de	225

gekozen voorkeursvariant.

Het uitgangspunt “bovengronds, tenzij in bijzondere gevallen”

Bovengrondse hoogspanningsmasten en -lijnen zijn kwetsbaar bij storm en/of sneeuw- en ijsafzetting.	217
Voorkeur gaat uit naar ondergronds tracé.	237, 366, 561
Als ondergronds aanleggen van het tracé de realisatie bespoedigt, dan is Electrabel hiervoor.	243

Gezondheid

Er is een duidelijke toename van verhoogde kans op leukemie bij kinderen die in de nabijheid van bovengrondse leidingen zijn opgegroeid. Er wordt voor gepleit dat bij de tracékeuze geen nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen langdurig blijven in gebieden waar de jaargemiddelde magneetveldsterkte hoger is dan 0,4 microTesla.

In paragraaf 2.5.1. van de SMB wordt gesproken over de geluidscontouren van hoogspanningsstations. In deze paragraaf moet ook het “tonaal” geluid in de nabijheid van woningen worden opgenomen, een geluid dat vanwege toonhoogte als hinderlijk wordt ervaren.

Randvoorwaarden en opmerkingen voor de verdere uitwerking tracés

De provincie Noord-Holland spreekt de voorkeur uit voor een ondergronds tracé op de volgende delen van de voorkeursvariant:	224
- de kruising met het Noordzeekanaal (i.v.m. scheepvaart) - het bestaande traject tussen het transformatorstation Beverwijk en het Noordzeekanaal - langs de vijfde baan van Schiphol (veiligheidsoverwegingen) - westkant van Hoofddorp (geen bovengronds tracé door woonbebouwing) - westflank Haarlemmermeer (geplande woningbouw) - zuidelijk deel Haarlemmermeer (doorkruising Groene Hart).	
Een passage van het Noordzeekanaal is alleen ondergronds mogelijk om beperkingen voor de scheepvaart te voorkomen en om landschappelijke redenen.	117, 236
Bij het Noordzeekanaal zou de pkb al moeten aangeven dat de verbinding ondergronds wordt aangelegd om beperkingen voor de scheepvaart te voorkomen.	
Gemeente Velsen geeft aan dat de voorkeur niet uitgaat naar een combinatie met de A9, richting de woonkern van Velsbroek. De gemeente Velsen gaat uit van een bundeling met de bestaande 150 kV verbinding.	366
In de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude verdient een bundeling van de 150 kV/380kV verbinding met de A9 sterk de voorkeur. Om de kern van Spaarndam-Oost te ontzien, dient de bundeling ten oosten van de A9 plaats te vinden.	249

Bij bepaling van het tracé dient rekening te worden gehouden met de locatie Buitendijk/Hofgeest (woningen en recreatie ten westen van de A9 bij Velsbroek) en met de locatie Zuiderscheg (bedrijventerrein en recreatie tussen het Noordzeekanaal en de A9 en de A22).	366
Door het combineren van de bestaande bovengrondse 150 kV hoogspanningsverbinding Zoetermeer-Leiden met de nieuwe 380 kV verbinding wordt een nieuwe doorsnijding vermeden. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid om de in ontwikkeling zijnde plannen voor het Bentwoud en de herinrichting van de Oude Rijnzone te realiseren.	370
De hoogspanningsverbindingen moeten buiten de woonwijk de Leyhof in Leiderdorp worden geplaatst.	431
De optie om bij Rijnwoude te bundelen met de HSL moet niet in de pkb worden genoemd omdat die juist t.b.v. het landschap verdiept is aangelegd	
Het Stadsgewest Haaglanden staat positief tegenover uitbreiding van het net waardoor de stroomvoorziening in de Randstad in de toekomst wordt veiliggesteld. Variant A1.1 wordt als meest wenselijk tracé gezien. Uitbreiding dient wel recht te doen aan de ruimtelijke opgaven van de regio.	211
Aanleg van het bovengronds tracé mag de spoorlijn Gouda-Den Haag en eventuele doortrekking richting Rotterdam niet belemmeren.	211
Bij de uitwerking van het tracé dient rekening te worden gehouden met het Zuid-vleugelproject. Hierbij staan het realiseren van een regionaal railproduct op bestaande sporen en het ondersteunen van het verstedelijkingsprogramma centraal. Tussen Zoetermeer en Beverwijk is het tracé ten oosten van de Hoefweg gebundeld met bestaande tracé het meest voor de hand liggend. Een andere te onderzoeken optie is het verplaatsen van de bestaande verbinding ten noorden van de A12 naar een ligging ten zuiden van de A12.	235
Direct ten noorden van de A12 is het Prisma bedrijvenpark in ontwikkeling. In het proces om tot een tracékeuze te komen zal in gezamenlijk overleg moeten plaatsvinden.	365
In de Oude Rijnzone is bundeling met de 150 kV logischer dan met de HSL.	115
De gemeente Zoetermeer staat positief tegenover de uitbreiding van het net. Uitbreiding van het net dient wel recht te doen aan de ruimtelijke opgaven, die de gemeente Zoetermeer aan de oostzijde van haar grondgebied heeft gesteld.	235

Natuur

Het standpunt dat voor het tracé van een hoogspanningsverbinding rekening wordt gehouden met de ligging van natuurgebieden en woonkernen wordt ondersteund. In het SMB is het kabinet van mening dat ruimtelijke inpassingen voor variant A1.1 mogelijk zijn waarbij meer dan verwaarloosbare effecten in speciale beschermzones zijn uitgesloten. Een onderbouwing van het standpunt wordt verwacht. Naast de directe effecten op beschermingszones moet tevens de externe werking van de aanleg van een dergelijk elektriciteitsnet worden meegenomen.	210

Landschap en cultuurhistorie

De huidige 150 kV verbinding is al een ernstige aantasting van het weinige overgebleven landschap. 249

Realisatie van alternatief B betekent doorsnijding van twee Nationale Landschappen: het Groene Hart en de Stelling van Amsterdam. 244

De hoogspanningsmasten steken negatief af bij de bestaande architectuur en het landschap.

Diversen

Het nieuwe 380 kV station Oostzaan maakt ten onrechte geen deel uit van de planologische kernbeslissing. 131

LTO Noord geeft aan dat er een uniforme vergoedingsregeling moet komen hoogspanningsmasten in geheel Nederland. Er wordt in de pkb onvoldoende aandacht besteed aan de negatieve aspecten voor land- en tuinbouw. 360

Waarom wordt het bestaande 380 kV transformatiestation te Zoetermeer eventueel verplaatst en welke alternatieve locatie wordt hier voorzien? Waarom kan een nieuw op te richten 380 kV schakelstation in de omgeving van Leiden niet uitgevoerd worden als 380 kV transformatiestation zodat het een invoedingspunt voor het 150kV net wordt (alternatief 2)?

Het uiterst schaarse groen in de Zuidvleugel moet behouden blijven. 248

Dat de Randstad onder water zal komen te staan is zeker, met als gevolg dat ook de transformatorstations en de pompstations van het gasnet onder water staan. 2, 521

Door de bodemdaling van Nederland, het smelten van de ijskappen en verhoging van het zeewaterpeil, moet men er rekening mee houden dat de lagere delen van het Groene Hart onder water komen te staan. Oplossingen voor de Randstad 380 verbinding zijn: 201

- pylonterpen met de masten erop maken bij de aanleg;
- gebruik maken van hovercraft of amfibievoertuig bij onderhoud.

2 Verslag van de hoorzittingen van 9 en 11 januari 2007

2.1 Verslag van de hoorzitting van 9 januari 2007 in Hoofddorp

Aanwezig

De heer J. van der Doef (onafhankelijk voorzitter), mevrouw A. Mostert (Inspraakpunt), de heer O. Bitter (Ministerie van Economische Zaken), de heer L. van Aernsbergen (Ministerie van VROM), de heer F. Stevens van Abbe (Ministerie van VROM), alsmede 5 insprekers en circa 100 belangstellenden

Inleiding

De voorzitter opent de hoorzitting over de Randstad 380 kV verbinding. Deze hoorzitting heeft in tegenstelling tot de zojuist gehouden informatiebijeenkomst¹ een formeel karakter.

De voorzitter licht toe dat hem door de Minister van Economische Zaken is verzocht op te treden als onafhankelijk voorzitter van de hoorzitting, waarbij hij met name tot taak heeft te zorgen voor een goed verloop van de zitting. Hij benadrukt dat hij inhoudelijk niet betrokken is bij dit project en derhalve een onafhankelijk voorzitter is.

De voorzitter stelt Aimée Mostert voor. Zij is werkzaam bij het Inspraakpunt. Het Inspraakpunt is verantwoordelijk voor het zorgvuldig doorlopen van de inspraakprocedure en heeft evenals de voorzitter geen inhoudelijke betrokkenheid bij het project.

Eveneens aanwezig zijn de heer Bitter van het Ministerie van Economische Zaken en de heren Van Aernsbergen en Stevens van Abbe van het Ministerie van VROM. Wanneer de voorzitter het voor het verloop van de avond wenselijk acht, zal hij één van hen vragen een toelichting te geven of concrete vragen te beantwoorden.

De voorzitter geeft een korte toelichting. De beheerder van het landelijk hoogspanningsnet, TenneT, wil een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding aanleggen tussen Beverwijk en Wateringen. Deze verbinding (de Randstad 380 kV verbinding) is noodzakelijk om de levering van elektriciteit in de Randstad te kunnen blijven garanderen. Daartoe moet het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening via een procedure van planologische kernbeslissing partieel herzien worden. In die planologische kernbeslissing (pkb) legt het kabinet nut en noodzaak van de nieuwe verbinding vast en neemt het een besluit over het globale zoekgebied voor het tracé van de verbinding. Ook legt het kabinet het kader voor vervolgbesluiten vast.

De hoorzitting is bedoeld om mensen mondeling de gelegenheid te bieden hun zienswijze kenbaar te maken op de ontwerp-pkb en de Strategische Milieubeoordeling Randstad 380 kV verbinding. Ook kan een schriftelijke zienswijze worden ingediend. De schriftelijke reacties kunnen tot en met 14 februari 2007 naar het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat gestuurd worden (Postbus 30316, 2500 GH Den Haag). Schriftelijk inspreken kan ook via de internetsite www.inspraakvenw.nl. Tot op heden heeft het Inspraakpunt 7 schriftelijke reacties ontvangen.

Het kabinet zal in deel 2 van de pkb de inspraakreacties bundelen, en mede op basis van de inspraakreacties de pkb deel 3 (kabinetsstandpunt) vaststellen. Daarin neemt het kabinet zijn definitieve standpunt in en geeft het aan wat het met de inspraakreacties gedaan heeft. Deel 3 wordt daarna ter instemming voorgelegd aan de Tweede Kamer en de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Van de hoorzitting wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt samen met de schriftelijke reacties opgenomen in de bundel *Inspraakreacties op Randstad 380 kV verbinding* die het Inspraakpunt na

---

¹ Direct voorafgaand aan de hoorzitting heeft een presentatie over het project plaatsgevonden door medewerkers van het Ministerie van Economische Zaken en van TenneT.

afloop van de inspraaktermijn uitbrengt. Deze bundel wordt onder andere aangeboden aan de Minister van Economische Zaken.

De voorzitter sluit zijn inleiding af en geeft als eerste het woord aan mevrouw Van Drimmelen.

Mondelinge inspraakreactie van mevrouw C. Van Drimmelen, secretaris Vereniging Dorpsbelang, Nieuwe Wetering

Inspreker is gekomen namens alle inwoners van Nieuwe Wetering die zich sterk betrokken voelt bij de voornemens. Als zij de reacties hoort van mensen die al ervaring hebben met hoogspanningsverbindingen krijgt zij er een naar gevoel van. Zij hoopt niet dat zij over een paar jaar ook heel boos in de zaal zit.

Inspreker zegt dat er eens een heel mooi rustig dorpje was gelegen in het Groene Hart genaamd Nieuwe Wetering. Zij gebruikt hier heel bewust verleden tijd omdat Nieuwe Wetering inmiddels een HSL heeft waarvoor veel bomen moesten wijken. Nu ligt er een voornemen om een hoogspanningsverbinding te realiseren in de gemeente Alkemade. Er zijn 15 varianten bedacht voor dit tracé maar volgens de Strategische Milieubeoordeling en de Habitattoets geeft bovengrondse aanleg waarbij wordt gebundeld met de A4 de meest optimale en ook financieel aantrekkelijke route. De vereniging vindt bovengrondse aanleg op de voorgestelde plek, bundeling naast de bestaande infrastructuur onacceptabel. Inspreker geeft hiervoor een aantal argumenten.

Inspreker zegt dat de aanleg van een hoogspanningsverbinding een verhoogde kans op leukemie bij kinderen geeft. De heer Draper heeft naar dit onderwerp onderzoek gedaan in Engeland en Wales en de uitkomst hiervan is dat indien kinderen geboren worden binnen 200 meter van de bovengrondse leiding de relatieve kans op leukemie 75% is. Bij kinderen binnen de zone van 200 meter en dat is bij Nieuwe Wetering het geval, is het verhoogde risico 75%. Dit betrof een onderzoek voor hoogspanning van 275 kV terwijl hier gesproken wordt over een voornemen om een hoogspanningsverbinding te plaatsen van 380 kV, dat is derhalve een veel groter risico. Nieuwe Wetering heeft niet ver van het beoogde tracé een basisschool liggen en gelet op de gezondheidsrisico's voor de kinderen vindt inspreker de aanleg van een hoogspanningsverbinding onacceptabel en ook in strijd met het voorzorgsbeginsel. Dit beginsel gaat ervan uit dat terughoudendheid wordt betracht bij plaatsing van een hoogspanningsverbinding zo dicht bij een gevoelige bestemming als de school. Dit gaat niet alleen op voor de school maar ook voor de bewoners van Nieuwe Wetering want bij bovengrondse aanleg direct naast de HSL zal gelet op het bochtige traject van de A4 sprake zijn van een plaatsing van de masten in een straal van minder dan 200 meter in de buurt van huizen en misschien nog wel minder.

Ten behoeve van de Strategische Milieubeoordeling is uitgebreid gekeken naar de gevolgen van de aanleg van een hoogspanningsverbinding op bijvoorbeeld de natuur en de ecologie. Inspreker heeft gelezen in de Milieutoets dat er rekening is gehouden met gebieden waar broedvogels leven, watervogels, vleermuizen, spitsmuizen, rugstreeppadden, vissen, vaatplanten en insecten. Dat vindt zij ook belangrijk, maar zij mist een heel belangrijk element waar vrijwel niets over geschreven wordt en dat is het effect wat het heeft op de gezondheid van mensen. Daar wordt in de hele toets zoals inspreker het heeft gezien bijna niet over gesproken en er wordt geen afweging over gemaakt. Dat vindt inspreker opmerkelijk maar ook heel zorgelijk. Als zij dan kijkt naar de belemmeringenkaart zoals die is aangegeven in de PKB en de Milieutoets dan staat Nieuwe Wetering onjuist aangegeven op de kaart. Zij vraagt zich af of men wel weet waar Nieuwe Wetering ligt, het is nu aangegeven aan de oostkant van de A4 maar dat is volgens haar onjuist. Bovendien is het zo dat het uitgangspunt is dat er niet wordt gebouwd in gebieden waar al bebouwing is. Kijkend op de kaart zou Nieuwe Wetering eigenlijk binnen de rode contouren vallen en dat gedeelte mist de inspreker nu in de PKB, dat staat er helemaal niet bij.

Inspreker wijst op een andere studie die is gedaan naar een verhoogde concentratie elektrisch geladen fijn stof door natuurkundige Henshaw. Dat heeft uitgewezen dat de aanwezigheid van hoogspanningsmasten een verhoogde concentratie elektrisch geladen fijn stof genereert, stofdeeltjes die elektrisch geladen zijn en die zich sterker in het ademhalingssysteem hechten. Nu wil het geval dat de inwoners van Nieuwe Wetering vlakbij de A4 wonen waar ook een enorme hoeveelheid geconcentreerd fijn stof is. Dat betekent voor de bewoners van Nieuwe Wetering dat de komst van de hoogspanningsmasten de kans op gezondheidsproblemen versterkt. Inspreker zegt dat het ook nog maar de vraag is hoe dit gezondheidsrisico zich verhoudt met de op handen zijnde aangescherpte Europese regelgeving en richtlijnen in verband met de uitstoot van fijn stof. Het is ook nog maar de vraag wat de komst van de hoogspanningsverbindingen voor invloed heeft op de HSL en vice versa.

Daarnaast zijn er nog allerlei andere onzekere effecten op de gezondheid die nog onderzocht moeten worden en waar inspreker verder nog niets over heeft teruggevonden, zoals het effect op het functioneren van het zenuwstelsel, het effect samenhangend met schade aan erfelijk materiaal en last but not least het geestelijk welbevinden van de bevolking.

Inspreker zegt dat naast de gezondheidsproblemen ook de visuele aantasting van het Groene Hart een rol speelt. De HSL is hier voor een deel ondergronds aangelegd om ook voor toekomstige generaties de kwaliteit van het Groene Hart te waarborgen. Door de aanleg van een bovengrondse hoogspanningsverbinding zou dit effect weer teniet worden gedaan.

Thans is binnen Nieuwe Wetering een realisatie van herbeplanting. Er is door de komst van de HSL veel groen weggehaald. Er komt nu op het grondgebied van Nieuwe Wetering aangrenzend aan de HSL een nieuwe groene strook met bomen en parken, een recreatiegebied. Die groenvoorziening is een buffer tegen de geluidsoverlast afkomstig van het verkeer van de A4. Een bovengrondse aanleg van de hoogspanningsverbinding zou volgens inspreker betekenen dat de gunstige neveneffecten van deze beplanting weer teniet zouden worden gedaan.

Tenslotte wil inspreker het punt van de stroomstoringen aan de orde brengen. Als algemeen nadeel geldt de kans op grote langdurige stroomstoringen bij bovengrondse leidingen. IJsafzetting, bijvoorbeeld bij onderkoelde regen, eventueel in combinatie met storm kan tot leidingbreuk leiden zoals de laatste 25 jaar minstens tweemaal in Engeland is voorgekomen. Bovengronds is derhalve slechts een hele relatief goedkope oplossing, maar voor de toekomst een relatief dure oplossing. Ondergrondse aanleg in de gemeente Alkemade vindt inspreker een beter alternatief. Het traject kan dan ook korter zijn en kan wellicht langs de ondergrondse kerosineleiding naar Schiphol leiden. Bovendien wordt dan de bebouwde kom ontzien tijdens de aanleg.

Gelet op de hiervoor aangevoerde argumenten verzoekt inspreker dan ook dringend af te zien van het voornemen om een nieuwe hoogspanningsverbinding bovengronds aan te leggen. Een ondergrondse aanleg aan de westzijde van Nieuwe Wetering, zoals in de Strategische Milieubeoordeling & Habitattoets aangeduid als zoekgebied IIb: zuidostrand Haarlemmermeer, is wat inspreker betreft eventueel bespreekbaar als aangetoond kan worden dat aanleg voor de inwoners van Nieuwe Wetering geen gevolgen heeft voor de gezondheid.

Mondelinge inspraakreactie van de heer F. Schoonderwoerd, wethouder, Alkemade

Inspreker sluit zich aan bij de vorige inspreker. Daarnaast is hij aanwezig als wethouder van de gemeente Alkemade die al een schriftelijke zienswijze heeft ingediend. Vandaag is binnen het College besloten om al die activiteiten die plaatsvinden vanuit de bevolking Nieuwe Wetering volledig te ondersteunen. De problematiek leeft daar behoorlijk en terecht. De vorige inspreker gaf al de

aanwezigheid van de HSL aan in combinatie met de verbreding van de A4. Nieuwe Wetering, één van de dorpen van Alkemade, is volgens inspreker onevenredig zwaar getroffen door die infrastructuur. Nieuwe Wetering is een lintbebouwing en het enige wat inspreker kan zeggen is dat men niemand tekort gedaan heeft want over de volle lengte van de lintbebouwing is de HSL geplaatst, dus iedereen heeft er in gelijke mate voldoening van. Hij zegt het wat cynisch maar het is de waarheid.

Inspreker vindt dat men Nieuwe Wetering die hoogspanningskabels bovengronds niet kan aandoen en denkt dat het ook niet hoeft. Er heeft al een Strategische Milieubeoordeling plaatsgevonden en er volgt nog een gedetailleerde in de tweede fase. Nu is het zo dat bij een MER altijd gezocht wordt naar het MMA, het Meest Milieuvriendelijke Alternatief, en inspreker denkt dat met alles wat men gehoord heeft en weet, al zonder onderzoek gesteld kan worden dat het MMA een ondergrondse aanleg is. Hij heeft begrepen dat dat niet uitgesloten is. Hij zou het dringende verzoek willen doen om daar op aan te koersen, dat doet recht aan de terechte zorgen van de bevolking daar.

Mondelinge inspraakreactie van de heer C.J. Segers, Zaandam

Inspreker is als projectontwikkelaar met de westrand van de Haarlemmermeer bezig. Hij heeft het verhaal van inspreker Van Drimmelen gehoord en staat daar volledig achter. Hij ondersteunt het tracé langs de oostkant van de Haarlemmermeer dat langs de bedrijfsterreinen gaat en een groot gedeelte de HSL volgt.

Mondelinge inspraakreactie van de heer H. Dijkers, Nieuwe Wetering

Inspreker is lid van de Vereniging Dorpsbelangen Nieuwe Wetering. Hij heeft gehoord dat het bedrag van tien miljoen euro per kilometer het prijsverschil is tussen ondergrondse aanleg en bovengrondse aanleg. Kijkend naar Alkemade is er zes kilometer nodig om aansluiting te vinden bij Leiderdorp waar die waarschijnlijk onder de Oude Rijn gaat. In Alkemade is zes kilometer nodig, dat betekent 60 miljoen euro. Als dat wordt uitgesmeerd over 12 miljoen ingezetenen van de Randstad, dan is dat vijf euro aanlegkosten per persoon. Dus daar hoeft men het niet om te laten, aldus inspreker.

Afsluiting

De voorzitter constateert dat niemand anders het woord wenst te voeren. Er kunnen tot en met 14 februari 2007 inspraakreacties worden ingediend. De voorzitter dankt iedereen voor de aanwezigheid en sluit de hoorzitting.

2.2 Verslag van de hoorzitting van 11 januari 2007 in Den Haag

Aanwezig

De heer J. van der Doef (onafhankelijk voorzitter), mevrouw A. Mostert (Inspraakpunt), de heer O. Bitter (Ministerie van Economische Zaken), mevrouw G. Delfini (Ministerie van VROM), de heer F. Stevens van Abbe (Ministerie van VROM) alsmede 3 insprekers en circa 40 belangstellenden

Inleiding

De voorzitter opent de hoorzitting over de Randstad 380 kV verbinding. Deze hoorzitting heeft in tegenstelling tot de zojuist gehouden informatiebijeenkomst² een formeel karakter.

De voorzitter licht toe dat hem door de Minister van Economische Zaken is verzocht op te treden als onafhankelijk voorzitter van de hoorzitting, waarbij hij met name tot taak heeft te zorgen voor een goed verloop van de zitting. Hij benadrukt dat hij inhoudelijk niet betrokken is bij dit project en derhalve een onafhankelijk voorzitter is.

De voorzitter stelt Aimée Mostert voor. Zij is werkzaam bij het Inspraakpunt. Het Inspraakpunt is verantwoordelijk voor het zorgvuldig doorlopen van de inspraakprocedure en heeft evenals de voorzitter geen inhoudelijke betrokkenheid bij het project.

Eveneens aanwezig zijn de heer Bitter van Economische Zaken, de heer Stevens van Abbe en mevrouw Delfini van het Ministerie van VROM. Wanneer de voorzitter het voor het verloop van de avond wenselijk acht, zal hij één van hen vragen een toelichting te geven of concrete vragen te beantwoorden.

De voorzitter geeft een korte toelichting. De beheerder van het landelijk hoogspanningsnet, TenneT, wil een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding aanleggen tussen Beverwijk en Wateringen. Deze verbinding (de Randstad 380 kV verbinding) is noodzakelijk om de levering van elektriciteit in de Randstad te kunnen blijven garanderen. Daartoe moet het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening via een procedure van planologische kernbeslissing partieel herzien worden. In die planologische kernbeslissing (pkb) legt het kabinet nut en noodzaak van de nieuwe verbinding vast en neemt het een besluit over het globale zoekgebied voor het tracé van de verbinding. Ook legt het kabinet het kader voor vervolgbesluiten vast.

De hoorzitting is bedoeld om mensen mondeling de gelegenheid te bieden hun zienswijze kenbaar te maken op de ontwerp-pkb en de Strategische Milieubeoordeling Randstad 380 kV verbinding. Ook kan een schriftelijke zienswijze worden ingediend. De schriftelijke reacties kunnen tot en met 14 februari 2007 naar het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat gestuurd worden (Postbus 30316, 2500 GH Den Haag). Schriftelijk inspreken kan ook via de internetsite www.inspraakvenw.nl. Tot op heden heeft het Inspraakpunt 7 schriftelijke reacties ontvangen.

Het kabinet zal in deel 2 van de pkb de inspraakreacties bundelen, en mede op basis van de inspraakreacties de pkb deel 3 (kabinetsstandpunt) vaststellen. Daarin neemt het kabinet zijn definitieve standpunt en geeft het aan wat het met de inspraakreacties gedaan heeft. Deel 3 wordt daarna ter instemming voorgelegd aan de Tweede Kamer en de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Van de hoorzitting wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt samen met de schriftelijke reacties opgenomen in de bundel Inspraakreacties op Randstad 380 kV verbinding die het Inspraakpunt na afloop van de inspraaktermijn uitbrengt. Deze bundel wordt onder andere aangeboden aan de Minister van Economische Zaken.

---

² Direct voorafgaand aan de hoorzitting heeft een presentatie over het project plaatsgevonden door medewerkers van het ministerie van Economische Zaken en van TenneT.

De voorzitter sluit zijn inleiding af en geeft als eerste het woord aan mevrouw Merkk.

Mondelinge inspraakreactie van mevrouw L. Merkk, wethouder, namens de gemeente Delft, Delft

Inspreker vertelt dat haar portefeuille onder andere milieu behelst. Zij wil inhaken op een aantal overwegingen die ook in de presentatie stonden, waarbij de overweging natuur en ecologie belangrijk is evenals de overweging bebouwd woongebied.

Van belang is dat de gemeente Delft in een compacte regio zit, een sterk verstedelijkte regio en dat zij ontzettend veel belang hecht aan de opgave die zij zichzelf heeft gesteld op het gebied van woningbouw, bedrijvigheid, groen en ook water. Zij begint met een aantal uitgangspunten die voor de gemeente Delft belangrijk zijn en waarom zij vanavond ook wil inspreken. Allereerst wil Delft zo min mogelijk hinder en effect op de inwoners van de gemeente, de bedrijven en de overige instellingen. Daarbij wijst zij op gezondheidseffecten op bijvoorbeeld jonge kinderen, maar ook op horizonvervuiling en alle dingen die zich daar in de omgeving bevinden zoals sportvelden, scholen, kinderopvang.

Het volgende uitgangspunt is het combineren van de tracé's 150/380 kV. Wat Delft ook een belangrijk uitgangspunt vindt is dat het tracé nu ten oosten van de A4 neergelegd is, terwijl Delft vindt dat dit deel van het tracé ten westen gelegd zou moeten worden. Delft is ook zeker niet de enige in de regio die gaat pleiten voor het verplaatsen van de oostzijde van de A4 naar de westzijde van de A4. De hele regio Haaglanden, het Stadsgewest zal hier ook voor gaan pleiten.

Het laatste uitgangspunt is het ondergronds maken van het tracé. Delft heeft een aantal redenen waarom zij dat zo graag zou willen zien.

Inspreker heeft een aantal suggesties. Allereerst ten westen van de A4. Men heeft te maken met het bedrijfsschap Harnaschpolder dat van de gemeente Delft is maar ook van de gemeente Midden Delftland. Als het tracé aan de oostkant van de A4 blijft liggen heeft dat een effect op de ontwikkelingsmogelijkheden van het bedrijfsschap Harnaschpolder. Ten westen van de A4 plaatsen zal ook een effect hebben op de gevoelige functie van de gezondheidseffecten op de bevolking van de westzijde van Delft. Het tracé ligt nu heel dicht langs Delft, waar zich woonwijken, sportvelden, kinderopvang en scholen bevinden. Het is een ontzettend gevoelig punt voor de gemeente en inspreker wil graag dat het tracé een stukje verplaatst gaat worden. Inspreker begrijpt dat die leiding er moet komen. Delft stelt daarom niet ter discussie of die hoogspanningsleiding al of niet geplaatst moet worden, maar stelt ter discussie waar die dan moet komen en hoe.

Het ondergronds plaatsen is duidelijk. Inspreker veronderstelt het als bekend dat het net op gespannen voet staat met het belang dat de gemeente hecht aan het groengebied, Midden Delftland maar ook Kerkpolder. Inspreker vindt dat er al ontzettend weinig groen is in de regio. Het is bekend dat op deze gebieden steeds meer ingedrongen wordt, dat daar allerlei effecten in de regio en activiteiten plaatsvinden waardoor het gebied aan kwaliteit vermindert. Delft vindt ook dat daar rekening mee gehouden zou moeten worden, zeker omdat het echt één van de weinige groene gebieden is die nog over is in de regio. Als gemeente Delft, straks potentieel ingesloten tussen twee verkeersriolen, wil men graag het groengebied stevig behouden.

Inspreker wil nog een aantal dingen noemen die nog niet genoemd zijn, maar die wel van belang zijn voor Delft. Zij wijst op de gevoelige apparatuur van de TU Delft. Bij de ontwikkelingen die de gemeente Delft heeft, moet altijd rekening gehouden worden met die apparatuur. Het klinkt als een

grap maar is serieus waar; ze hebben namelijk extreem gevoelige apparatuur die nogal sterk reageert op spanningsvelden zoals spanningsvelden van bekabeling.

Wat inspreker ook nog wil noemen zijn de aanvliegroutes van Rotterdam Airport. Delft is daar zelf tegenaan gelopen op het moment dat ze windmolens wilde gaan plaatsen rondom de gemeente Delft. Inspreker vraagt hier vooral rekening mee te houden, in verband met eventuele hoogtebeperkingen. Dit is ook een reden om ondergronds de kabels neer te gaan leggen.

Als laatste punt wil inspreker noemen - en dit is voor haar als wethouder van milieu ook erg belangrijk - de windmolens. Het tracé aan de oostkant van de A4 is momenteel nog opgenomen als zoeklocatie voor windmolens. Het is erg belangrijk voor Delft dat ze daar ook op verder kunnen onderzoeken en verder op kunnen ontwikkelen.

Inspreker hoopt dat haar suggesties meegenomen zullen worden, zij hoopt dat er rekening zal worden gehouden met het groene gebied van Delft, met de inwoners en met het effect op de verdere ontwikkeling van Delft en de regio.

Mondelinge inspraakreactie van de heer J. van Rijn, namens bewonersvereniging De Vijvers, belangenvereniging van bewoners uit wijk Wateringse Veld, onderdeel De Vijvers, Den Haag
Inspreker legt uit dat de leden van de bewonersvereniging in de wijk wonen die grenst aan de locatie waar TenneT het voornemen heeft een 150/380 kV schakel- en transformatorstation te bouwen. Dat heeft een omvang van ongeveer zes hectare en komt uiteindelijk op minder dan 60 meter van de dichtstbijzijnde woningen. TenneT heeft een alternatieve locatie voor het station op een bedrijfsterrein in de Harnaschpolder in de directe nabijheid afgewezen als alternatief. De Bewonersvereniging heeft beroep ingesteld tegen de bouwvergunning fase 1 en zienswijzen ingediend tegen de concept milieuvergunning. De bewonersvereniging laat zich in de procedures bijstaan door verschillende gespecialiseerde advocaten op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu en bestuursrechtelijke zaken. Ook de gemeente Den Haag heeft beroep ingesteld tegen bouwvergunning fase 1 en een zienswijze ingediend. Hij deelt die de zienswijze van de bewonersvereniging dat het station daar eigenlijk niet hoort en dat er ook een beter alternatief is.

Het ligt volgens inspreker in de lijn der verwachtingen dat het juridische traject van de vergunningsprocedures nog enkele jaren zal duren en dat uiteindelijk de Raad van State een definitief oordeel moet vellen of TenneT een schakelstation mag bouwen direct tegen een woonwijk. In dat geval is dat ook nieuws voor Eneco, want inspreker denkt dat als hij de procedures bij elkaar optelt men in 2011 mogelijk nog aan het procederen is. Er wordt dan dus helemaal niet gebouwd, tenzij er een betere oplossing komt die er volgens inspreker is.

Door de bewonersvereniging en verschillende individuele bewoners is een schriftelijke zienswijze ingediend tegen de Startnotitie SMB/PKB Randstad 380 kV verbinding. De zienswijze is samengevat in een omvangrijk document dat inspreker hier niet zal herhalen. Naar de mening van de bewonersvereniging ontbreken in de Startnotitie specifieke onderzoeken naar verschillende milieugevolgen. Wat dat betreft sluit inspreker zich ook aan bij wat zojuist gezegd is door de mensen van Delft. Voorbeelden zijn de gevolgen van laagfrequent geluid, externe veiligheid, straling, bodemverontreiniging en luchtkwaliteit voor alle direct omwonenden van de verschillende voorgenomen tracés. Inspreker verzoekt in het vervolg van de totstandkoming van de SMB/PKB deze onderzoeken wel te laten verrichten voor alle mogelijke tracés.

Buiten de onvolledige beoordeling op de hiervoor genoemde aspecten is voor de bewonersvereniging de kern van de zaak dat in de SMB/PKB verbinding met alle alternatieve tracés ervan wordt uitgegaan

dat het schakel- en transformatorstation in Wateringen reeds een voldongen feit is. Enkele mogelijke alternatieve tracés, in de eerste rapporten stond bijvoorbeeld een verbinding door zee langs de kustlijn, zijn hierdoor niet nader onderzocht. In de alternatieve tracés wordt het voorgenomen schakel- en transformatorstation elke keer als startpunt genomen van de nieuw aan te leggen 380 kV verbinding. Dat staat ook in de brochure Wateringen-Beverwijk die inspreker vandaag gekregen heeft. De heer Bitter stelde dat de komst van het station an sich niet onderdeel van die PKB is, maar inspreker zegt dat het dan misschien geen onderdeel is van een hoogspanningsleiding, maar dat er zonder station natuurlijk ook geen tracé is. Hij is van mening dat men die dingen niet helemaal los van elkaar kan zien.

Op de zienswijze van de vereniging hebben de Ministeries van Economische Zaken en VROM gereageerd en daarin is gesteld dat er in het verleden reeds planologische procedures zijn gevoerd voor de vaststelling van de locatie voor het schakel- en transformatorstation Wateringen. Ook wordt gesteld dat er per tracéalternatief sprake is van onderzoek naar gevoelige gebieden. Onder gevoelige gebieden wordt o.a. verstaan "gebieden met een (hoge) concentratie van woonbebouwing en uitbreidingen ervan", zoals de woonwijk van inspreker.

In de reactie van de Ministeries van Economische Zaken en VROM wordt volgens inspreker vergeten dat, na de planologische procedures, een complete woonwijk is verrezen direct tegen de voorgenomen locatie van het schakel- en transformatorstation in Wateringen. De realisatie van het voorgenomen schakel- en transformatorstation in Wateringen is zijns inziens hiermee onmogelijk geworden op verschillende gronden. Een voorbeeld zijn de afstandsnormeringen zoals die door de Rijksoverheid worden ingesteld, het voorgenomen station komt veel te dicht op de bebouwing, minder dan 60 meter. Hierdoor zijn de stralingsrisico's onaanvaardbaar hoog.

Ook betekent dit dat ieder tracéalternatief met als startpunt het schakel- en transformatorstation Wateringen per definitie door een gevoelig gebied loopt, in tegenspraak tot hetgeen nu wordt beweerd in de SMB/PKB. IN de SMB/PKB waar Wateringen staat voor gevoelig gebied, wordt een nul aan gegeven. Het is een woonwijk met diverse scholen, winkelcentra en dus ook een zeer hoge concentratie van jonge kinderen.

Inspreker zegt dat over het vraagstuk of op een dergelijke gevoelige locatie een schakel- en transformatorstation mag verrijzen, partijen nu al anderhalf jaar procederen. Dit gebeurt via de advocaten van diverse gerenommeerde kantoren in Nederland namens de betrokken partijen, te weten de gemeente Westland en TenneT aan de ene kant en de gemeente Den Haag en bewonersvereniging aan de andere kant. Die zijn het volstrekt oneens met elkaar. Het is de crème de la crème op ruimtelijke orderingsgebied. Hierdoor is definitief uitsluitsel over de vraag of in Wateringen een schakel- en transformatorstation gebouwd mag worden van een omvang van circa zes hectare met o.a. 600.000 liter olie op minder dan 60 meter van de voorgevels van de eerste woningen, een vraag die waarschijnlijk pas beantwoord zal worden in verschillende bodemprocedures bij de Raad van State. Een vraag waarop het definitieve antwoord derhalve nog vele jaren zal gaan duren, aldus inspreker.

Voor de bewonersvereniging is het daarom onbegrijpelijk dat volledig voorbij wordt gegaan aan het feit dat de komst van een schakel- en transformatorstation in Wateringen tegen een woonwijk allerm minst zeker te noemen is. Indien de bewonersvereniging in het gelijk wordt gesteld, is het beoogde startstation van de Randstad 380 kV verbinding direct het eindstation. Voor de bewonersvereniging is het onbegrijpelijk dat er geen enkel alternatief tracé wordt onderzocht, zonder een schakel- en transformatorstation. Ondanks dat die PKB nu over Wateringen/Beverwijk gaat, en Eneco gaf dat al aan, gaat het natuurlijk om de verbinding tussen Beverwijk en de Tweede Maasvlakte dus er wordt helemaal niet gekeken naar wat voor alternatieven er zijn. Er is volgens inspreker een

aardig alternatief dat niet tegen die woonwijk aan ligt maar daar wordt totaal niet naar gekeken. De heer Bitter heeft in het informele gedeelte gezegd dat er eigenlijk nog niet over nagedacht is. Dat vindt inspreker bijzonder want eigenlijk is een wezenlijk onderdeel van het hele tracé onzeker. Er lopen nog jarenlange procedures en misschien gaat een bepaald wezenlijk onderdeel helemaal niet door. Inspreker vraagt zich af wat er dan gebeurt.

Naar de mening van inspreker geleidt en gedijt elektriciteit nog steeds het beste in een gesloten verbinding met een start- en een eindpunt.

Mondelinge inspraakreactie van de heer L. Cusell, Voorburg

Inspreker wil het over iets hebben wat hem zeer verbaasd heeft dat het niet in de PKB staat en wat ook deze avond niet aan de orde is gekomen. Hij geeft de volgende toelichting.

De voorziene Randstad 380 kV verbinding wordt vermoedelijk voor gebruik gedurende onbepaalde tijd aangelegd en kan misschien wel meer dan 100 jaar blijven bestaan. Elektriciteit speelt een cruciale rol in het moderne leven van alledag. Onverhoopte uitval is diep ingrijpend. Het is dus volgens inspreker belangrijk om voorzieningen te scheppen die bevorderen dat onderhoud en herstel van delen van het elektrisch net met zo min mogelijk belemmeringen kunnen plaatsvinden. Hoe zorgvuldig een elektriciteitsnet ook wordt opgezet, storingen zijn nooit helemaal te voorkomen, bijvoorbeeld door een uit de koers geraakt vliegtuig met pech dat tegen een mast of een leiding botst.

Belemmeringen voortvloeiend uit een stroomstoring - verstopte wegen

Waar een stroomstoring niet door een noodstroomaggregaat wordt opgevangen vallen koelkast, vriezer, magnetron, vaatwasser, wasmachine, elektrische wekker, radio, tv, computer, verwarmingscirculatiepomp, en ook niet onbelangrijk, het licht in badkamer en toilet uit, en in hogere gebouwen ook nog de lift en de wateropvoerpomp. Buitenshuis werken bijvoorbeeld geldautomaten, toegangsbeveiligingen, bedrijfstelefooncentrales, kassa's, benzinepompen, verkeerslichten en wegverlichting niet meer. Mobiele telefoons laten het ook hier en daar afweten. Dit betekent primitief kamperen thuis, terugval op contante en creditcardbetalingen, problemen bij bedrijven, ellende alom. Als deze toestand voortduurt zullen de getroffen vaker op en neer reizen naar gebieden waar de normale voorzieningen nog wel aanwezig zijn, vollere wegen dus en nieuwe of langere files. De bereikbaarheid van storingsplaatsen in het elektriciteitsnet via de openbare weg wordt daardoor belemmerd. Bij samenvallende wateroverlast kunnen de openbare wegen, voor zover bruikbaar, nog voller worden. Onbeheersbare chaos dreigt dan waar nauwelijks doorheen te komen is, aldus inspreker.

Belemmering door bemoeilijkte toegang - water

Inspreker zegt dat er in 100 jaar veel kan gebeuren. De laatste tijd wordt veel aandacht besteed aan bodemdaling van Nederland en wereldwijde verhoging van het zeewaterpeil door smeltende ijskappen. Er dient volgens hem serieus rekening mee te worden gehouden dat mogelijk al binnen enkele tientallen jaren lagere delen van het Groene Hart - waardoorheen een deel van de Randstad 380 kV verbinding is gepland - onder water kunnen komen te staan of in zogeheten 'wetlands' zullen veranderen. De overstromingsramp van 1953 heeft geleerd dat het niet eenvoudig is om met een bootje over overstroomd land te varen vanwege verborgen obstakels als hekken en prikkeldraad. De toegang tot wetlands, die bestaan uit afwisselend drassige bodem en ondiep water, is nog problematischer, daarvoor zijn allerlei speciale voertuigen ontwikkeld.

Inspreker heeft de volgende voorstellen voor twee duurzame voorzieningen:

Pylonterpen maken bij aanleg

Inspreker legt dit als volgt uit: Maak de funderingspalen voor de elektriciteitsmasten zo hoog dat deze bijvoorbeeld drie meter boven het huidige zeeniveau eindigen, breng rondom tot op die hoogte een terpje aan en zet de masten erop. Dit verzekert ook op wat langere termijn een vast droog werkvlak voor inspectie en onderhoud, en voorkomt snelle corrosie onder water van de mastvoeten door lekstromen. Bovendien kunnen daarop geplaatste serviceruimten droog blijven.

Eventueel gebruik van een amfibievoertuig of een hovercraft bij onderhoud.

Inspreker licht dit als volgt toe: Wanneer langs delen van het Randstad 380 kV traject een dienstweg wordt aangelegd en deze is geheel of gedeeltelijk onder water gelopen dan lijkt inzet van een amfibievoertuig het eenvoudigst mits er een wegbebakening zichtbaar blijft. Op de ondergelopen weg gezonken zwerfvuil zoals een lek olievat, of drijvende boomstammen kunnen problemen geven. Waar een al of niet ondergelopen weg ontbreekt zou voor snel vervoer over water, land en wetland een hovercraft een mogelijkheid kunnen zijn, mits er voor gebruik boven land rekening wordt gehouden met de speciale beperkingen van dat voertuig. Zo kunnen er bij grotere niveauverschillen geen steile hellingen worden genomen, wel flauwe hellingbanen. Een sloot met steile wanden waarin het water laag staat vormt bijvoorbeeld een barrière als die overgestoken moet worden. Het aantal hekken op het traject moet zo klein mogelijk zijn, en voor zover ze boven water uitsteken moeten ze bij passage eenvoudig zijn te openen. Onder wildroosters mag niet te veel open lucht aanwezig zijn omdat daardoor te veel ingesloten lucht van onder de hovercraft weglekt. Boven land is het dus niet zo eenvoudig als het op het eerste gezicht lijkt. Als er wel een dienstweg aanwezig is, al is het maar provisorisch, dan zijn er weinig problemen mee.

Met weliswaar onzekere maar niet onmogelijke langzame omgevingsverslechtingen moet volgens inspreker bij aanleg en onderhoud van het Randstad 380 kV net terdege rekening worden gehouden om te voorkomen dat uitval voortijdig plaats vindt en onnodig lang duurt. Zoveel mogelijk moet op ongunstige ontwikkelingen worden vooruitgelopen teneinde een pasklaar antwoord gereed te hebben bij problemen.

Inspreker zegt dat West-Nederland op de lange duur onafwendbaar onder water zal verdwijnen. Hieraan voorafgaand zullen veel problemen de kop op steken. Betrouwbare elektriciteitsvoorziening heeft volgens hem echter een stabiliserend effect en kan ertoe bijdragen dat er nog lang in de Randstad kan worden gewerkt en gewoond totdat andere problemen te groot worden. Een patroon van herhaaldelijke uitval van elektriciteit kan echter leiden tot een omslag in het denken en de aanzet vormen tot een voortijdige uittocht uit West-Nederland met teloorgang van zeer veel niet afgeschreven investeringen.

Inspreker vindt dat de stroom in de Randstad boven water moet worden gehouden.

Afsluiting

De voorzitter constateert dat niemand anders het woord wenst te voeren. Er kunnen tot en met 14 februari 2007 inspraakreacties worden ingediend. De voorzitter dankt iedereen voor de aanwezigheid en sluit de hoorzitting.

3 Toetsingsadvies van de Commissie voor de milieueffectrapportage

Het ontvangen toetsingsadvies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is hierna integraal (inclusief bijlagen) opgenomen.

commissie voor de milieueffectrapportage

Minister van Economische Zaken
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG

uw kenmerk
oi/reb/cgb 6094835.B45

uw brief

ons kenmerk
1703-51/Br/eh

onderwerp
Toetsingsadvies over het MER Hoog-
spanningsverbinding Randstad
380 kV

doorkiesnummer
(030) 234 76 21

Utrecht,
20 maart 2007

Geachte minister,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies uit te brengen in het kader van Hoogspanningsverbinding Randstad 380 kV.

Overeenkomstig uw verzoek bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag nadere informatie over het vervolg van dit project krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

mr. F.W.R. Evers
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Hoogspanningsverbinding Randstad 380 kV

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. OORDEEL OVER HET MER	1
2.1 Algemeen	1
2.2 Toelichting op het oordeel.....	2
2.2.1 Habitattoets van Natura 2000 gebied de Wilck.....	2
2.2.2 Potentiële landschapsversterking en weging van criteria.....	2
2.2.3 Uitwerking van het tracé in het vervolg-MER	3

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 22 november 2006 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 228 d.d. 22 november 2006
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

Het kabinet wil het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEVII) herzien. De herziening dient om de aanleg van nieuwe 380 kV hoogspanningsverbindingen in en ten behoeve van de Randstad mogelijk te maken. Voor de herziening dient milieueffectrapportage op planniveau¹ (plan-m.e.r.) doorlopen te worden. Op grond van de Natuurbeschermingswet dient voor de herziening ook een Habitattoets plaats te vinden².

Bij brief van 23 november 2006³ heeft de minister van Economische Zaken de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde MER⁴. Het MER is op 23 november ter inzage gelegd⁴. Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁵ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen⁶ en deze meegenomen in haar advisering.

2. OORDEEL OVER HET MER

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat de essentiële informatie in het MER aanwezig is.

In het MER wordt op systematische wijze de waaier aan alternatieven en varianten voor de tracés beschreven en geanalyseerd. Volgens de Commissie is daarbij het juiste -globale- detailniveau gehanteerd. Zo ontstaat er voor de definitieve tracékeuze met bijbehorende inpassing voldoende keuzeruimte, zonder dat alles open blijft.

De Commissie heeft nog wel een kanttekening bij de functie van het MER als Habitattoets, met name waar het gaat over het natuurgebied de Wilck. Paragraaf 2.2.1 gaat hier nader op in.

Het MER geeft aan dat de milieueffecten van de verdere uitwerking worden onderzocht in een MER voor hetzij een Rijksprojectbesluit, hetzij een Rijksinpassingsplan. Dit MER kan meer in detail ingaan op de nog aanwezige alternatieven en de daarbij te verwachten effecten. Het nu voorliggende MER geeft daarvoor een goede uitgangspositie.

¹ Het MER wordt nog gepresenteerd als Strategische Milieubeoordeling (SMB). Inmiddels is op 29 september de SMB-richtlijn geïmplementeerd in de Wet Milieubeheer. In de wet wordt niet gesproken over SMB respectievelijk m.e.r., maar over m.e.r. voor plannen (plan-m.e.r.) en m.e.r. voor besluiten (besluit-m.e.r.). Het milieu (effect)rapport in beide procedures wordt aangeduid als MER.

² In het geval dat een passende beoordeling doorlopen wordt, geldt de verplichting om de Commissie in te schakelen bij de toetsing van een plan-MER. De Commissie dient de passende beoordeling bij haar toetsing te betrekken.

³ Zie bijlage 1.

⁴ Zie bijlage 2.

⁵ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁶ Zie bijlage 4.

2.2 Toelichting op het oordeel

2.2.1 Habitattoets van Natura 2000 gebied de Wilck

In de ontwerp-PKB wordt als randvoorwaarde voor de vervolgbesluiten vastgelegd dat *“wordt uitgesloten dat in speciale beschermingszones meer dan te verwaarlozen effecten zullen optreden”*. Voor het Natura 2000 gebied De Wilck nabij Hazerswoude wordt in het MER kort onderzocht of deze voorwaarde uitvoerbaar is. Gezien de globale aard van het besluit acht de Commissie de gegeven informatie voldoende voor de besluitvorming.

Het MER wordt echter tevens betiteld als Habitattoets. Vanuit die invalshoek mist de Commissie een conclusie: is er al dan niet sprake van een (mogelijk) significant effect? Is een passende beoordeling nodig? ⁷ Er wordt niet ingegaan op de aard van de effecten in relatie tot de kwalificerende soorten (Kleine Zwaan en Smient)⁸. Ook wordt geen definitie van een significant gevolg gegeven. Het MER geeft wel aan dat er mitigerende maatregelen kunnen worden genomen. Mitigeren is nu echter nog niet aan de orde⁹.

■ De Commissie adviseert ofwel de conclusies van de Habitattoets van De Wilck in een aanvulling op het onderhavige MER nader te preciseren, dan wel zekerheid te verschaffen dat dit in een later stadium expliciet aan de orde komt.

2.2.2 Potentiële landschapsversterking en weging van criteria

In de alternatievenvergelijking lijkt het vermijden van negatieve gevolgen meer gewicht te krijgen dan de kans op positieve gevolgen, bijvoorbeeld landschapsversterking. Daardoor volgt de keuze niet altijd logisch uit de gegevens. Variant A2.8 bijvoorbeeld (bundeling met de 150kV hoogspanningslijn en vervanging door M-mast, bundeling met A5 en A4 als gelijkwaardige bovengrondse infrastructuur) resulteert volgens de Commissie potentieel in een goede ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit. Deze variant valt echter af vanwege cultuurhistorische effecten, namelijk de doorsnijding van de Stelling van Amsterdam en het Groene Hart. Daaruit valt af te leiden dat de initiatiefnemer de negatieve effecten van doorsnijding van landschappelijk gevoelige gebieden zwaarder heeft laten wegen dan de positieve gevolgen van bundeling, zonder dat dit expliciet vermeld is.

⁷ In een tussentijdse toelichting is bevoegd gezag ingegaan op de keuze voor een beperkte opzet van de Habitattoets. Bevoegd gezag geeft aan dat een aantal uitgangspunten bepalend zijn geweest:

- Aansluiting bij het hoge abstractieniveau van deze SMB: het gaat om een ruimtelijke verkenning naar de inpasbaarheid van een groot aantal zoekgebieden op grond van planologische kenmerken, waarbij het ontwerp en de bouwmethode nog niet vast staan en een grote spreiding hebben (wel of geen bundeling, boven of ondergronds etc). Voor een meer concrete Habitattoets was het nodig geweest om in detail in te zoomen op één aspect. Dat zou onbalans in de detaillering en vergelijking van de zoekgebieden tot gevolg hebben gehad.
- Aansluiting bij de aard van een PKB met bwv's, maar zonder obb's (d.w.z. nog geen rechtsbescherming, wel zelfbinding Rijk). De rechterlijke toets aan de Nbwet vindt pas plaats bij het vervolgbesluit. Op dat moment is alle daarvoor benodigde informatie beschikbaar. Het Rijk (en de netbeheerder) leggen zich echter nu reeds vast op het uitgangspunt: in elk geval géén significante effecten.

⁸ Bekend is dat er per kilometer hoogspanningskabels enkele honderden vogelslachtoffers per jaar vallen (zie bijvoorbeeld veel onderzoek uit de jaren zeventig en recent onderzoek van De Vlas en Butter). In een Habitattoets zou uitgezocht moeten worden welke soorten relatief veel getroffen worden en of dat significant is ten opzichte van de populatiegrootte.

⁹ Als er sprake is van significante gevolgen moet eerst worden nagegaan of er alternatieven zijn. Ook moet duidelijk zijn dat er geen sprake is van cumulatie met andere activiteiten.

- De Commissie adviseert in de uitwerking van het tracé nadrukkelijk plaats in te ruimen voor potentiële positieve gevolgen, zoals landschappelijke versterking. Schenk daarbij (bijvoorbeeld bij een verkenning van mogelijke mitigerende maatregelen) aandacht aan mogelijke versterking van lokale landschappelijke patronen (waterlopen, dijktracés, oude verkavelingen) in situaties waar de doorsnijding het landschapsbeeld ter plaatse onder druk zet.

2.2.3

Uitwerking van het tracé in het vervolg-MER

Uit de zienswijzen blijkt dat veel insprekers bezorgd zijn over effecten van bovengrondse hoogspanningsmasten- en leidingen op hun leefomgeving, op landschappelijke, recreatieve - of beleevingswaarden of op beschermde natuurgebieden- en soorten. De Commissie gaat er van uit dat deze aspecten een belangrijke rol zullen spelen in de verdere uitwerking van de plannen en in het vervolg-MER. Daarnaast blijkt uit een aantal zienswijzen dat (toekomstige) omwonenden zich zorgen maken over een vergrote kans op leukemie bij bovengrondse leidingen. Dit pleit ervoor om in de verdere uitwerking aandacht te schenken aan gezondheidsaspecten.

- De Commissie adviseert om in het vervolgtraject, naast leefomgevings-, natuur- en landschapsaspecten, aandacht te schenken aan gezondheidsaspecten.

Vanwege de gevreesde effecten wordt in veel zienswijzen gepleit voor ondergrondse aanleg of voor aanpassing van het tracé¹⁰. Voor zover de Commissie kan bezien, biedt het voorkeursalternatief voldoende ruimte om in de verdere uitwerking oplossingen te zoeken voor de belangrijkste knelpunten. Het gaat dan om inpassing van het tracé binnen het voorkeursalternatief. In sommige zienswijzen lijkt het om daadwerkelijke tracéalternatieven te gaan¹¹. Het ligt voor de hand om hier op in te gaan in deel 2 van de PKB (de reactienota).

- De Commissie adviseert om in het vervolg-MER in te gaan op de uit de zienswijzen naar voren komende knelpunten en de mogelijke oplossingen daarvoor. Zij adviseert de voorgestelde inpassingen daarbij te betrekken en deze dan wel mee te nemen in het MER, dan wel te motiveren waarom deze niet in aanmerking komen. Waar het gaat om daadwerkelijke tracéalternatieven adviseert de Commissie deze in deel 2 van de PKB te bespreken.

¹⁰ Bijvoorbeeld bij Hoofddorp (o.a. nr. 28 en 29), bij de doorkruising van de groenblauwe slinger (o.a. nr. 59) en bij Leiderdorp (o.a. nr. 85)

¹¹ Zie bijvoorbeeld inspraakreactie nr. 217, waarin een alternatief tracé via de Noordzee wordt voorgesteld.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Hoogspanningsverbinding Randstad 380 kV

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 23 november 2006 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

		Ministerie van Economische Zaken	
Aan Commissie voor de milieueffectrapportage Mr. F.W.R. Evers Postbus 2345 3500 GH UTRECHT			
		Commissie voor de milieueffectrapportage	
		Ingediend op: 23 NOV 2006	
		Nummer	
		Dossier 1703-23 + m25	
		Kopie naar: P? Cp	
Datum	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlagen
		OL/REB/CGB	2
		6094835.b45	
Onderwerp			
Kabinetsvoornemen planologische kernbeslissing Randstad 380 kV hoogspanningsverbinding			
Geachte heer Evers,			
Zoals u bekend heeft de beheerder van het landelijk hoogspanningsnet, TenneT, het voornemen een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding aan te leggen tussen Beverwijk en Wateringen. Deze verbinding is noodzakelijk om op middellange termijn, vanaf 2011, de levering van elektriciteit in de Randstad te kunnen blijven garanderen. Ten behoeve van deze verbinding is het kabinet voornemens het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEV II) te wijzigen. Deze partiële herziening geschiedt volgens de procedure van de planologische kernbeslissing (artikel 2a Wet op de Ruimtelijke Ordening). Op 14 oktober jl. heeft de Ministerraad deel I van de planologische kernbeslissing, het kabinetsvoornemen, vastgesteld. In de planologische kernbeslissing (pkb) wordt besloten over het globale tracé van de verbinding en wordt vastgelegd aan welke uitgangspunten de nadere ruimtelijke inpassing van de verbinding zal moeten voldoen. Bovendien wordt in de pkb aangegeven dat de vervolgbesluitvorming over de ruimtelijke inpassing en uitvoering van de verbinding zal worden gecoördineerd door het Rijk. Voor het globale tracé zijn, in een strategische milieubeoordeling (SMB), vijftien varianten onderzocht. In de ontwerp pkb spreekt het kabinet zich uit voor één voorkeursvariant, die loopt van Beverwijk via Leiden naar Zoetermeer en vandaar naar Wateringen.			
Bezoekadres	Doorkiesnummer	Telefax	
Bezuiderhoutseweg 20, Den Haag	070 3797685	070 3797841	
Hoofdkantoor	Telefoon (070) 379 89 11	Behandeld door	
Bezuiderhoutseweg 30	Telefax (070) 347 40 81	Brascamp	
Postbus 20101	Email ezpost@minaz.nl		
2500 EC 's-Gravenhage	Website www.minaz.nl	Verzoekt bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden	

Bij deze zend ik u de ontwerp planologische kernbeslissing en de bijbehorende strategische milieubeoordeling¹. Ik wil u verzoeken binnen de termijn van de terinzagelegging van genoemde documenten (23 november 2006 tot 15 februari 2007) aan mij een toetsingsadvies uit te brengen over de strategische milieubeoordeling in relatie tot de ontwerp planologische kernbeslissing.

In het kader van de inspraakprocedure worden twee hoorzittingen georganiseerd. Deze vinden plaats op 9 januari 2007 in Hoofddorp in Schouwburg De Meerse Kassa, Raadhuisplein 3, en op 11 januari 2007 in Den Haag, in het stadhuis aan het Spui 68 (ingang bibliotheek). Beide hoorzittingen vangen aan om 20:00 uur. Ik nodig u uit de hoorzittingen bij te wonen. De inspraakreacties op de pkb en SMB zullen aan u worden doorgezonden.

Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot de heer drs. O. Bitter (tel. 070 3796490) of mevrouw drs. E.J. Brascamp (tel. 070 3797685) van het Ministerie van Economische Zaken.

De Minister van Economische Zaken,
namens deze:

mr. E.J. de Vries
plv. directeur-generaal van Ondernemen en Innovatie

¹ I.e. een milieueffectrapportage voor een plan, als bedoeld in art. 7.2, tweede lid Wet milieubeheer.

Kennisgeving van het milieueffectrapport
in Staatscourant nr. 228 d.d. 23 november 2006

De beknopte versie van het landelijk hoogspanningsnet, Terna1, wil een voeding 380 kV omhoogtransporterende stroomlijn van Lelystad via Zoetermeer naar Waddinxveen (bij Den Haag). Deze verbinding (de Randstad 350 kV verbinding) is noodzakelijk om de levering van elektriciteit in de Randstad te kunnen blijven garanderen. Daartoe moet het Tweede Structuurschema 'Elektrische Omroepzending via een procedure van planologische kombiëlisering' partiele herzien worden. In die planologische kombiëlisering (pkb) legt het kabinet nu al een noodzaak vast die directe verbinding met het zuid om het zuiden te bereiken. Het kabinet wil de kade voor de verbinding laten vallen. Ook legt het kabinet het kader voor de verbinding vast.

Van 23 november 2006 tot 15 februari 2007 liggen de volgende documenten ter inzage:

- de ontwerp planologische kernbeslissing (deel 1 van de pkb);
- de strategische milieubeoordeling (SMB);
- de richtlijnen voor de strategische milieubeoordeling.

Waar kunt u de documenten lezen?

U kunt de documenten van 23 november 2006 tot 16 februari 2007 bekijken op de volgende manier:

- de prestaties die requireert openingendie hiden op de volgende locaties:
  - Ministerie van Economische Zaken, Informaticacentrum, Eleazar-
van Nieuwenhuisweg 14, 2516 CA, Den Haag
  - Ministerie van Volksgezondheid, Publieke Orde en Milieu-
beheer, Rijksoctief, Rijnstraat 5, Den Haag
  - Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Inspannings, Koningsdreef 4,
Den Haag
  - De provinciehuizen van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland
en Limburg
- De gemeenteluchten van die gemeenten Almere, Abcoude, Alkmaar,
Amstelveen, Amsterdam, Breegehuizen, Borkel en Rodenrij,
Boswijk, Blesdijk, Delft, Den Haag, Haarlemmerlunde en Spaarn-
woude, Haarlemmermeer, Jacobswoide, Krimpen aan den IJssel,
Leiden, Leidschendam-Voorburg, Arnhem-Delfland,
Cuijk, Cuijk, Cuijk, Fijnschip-Noord, Gooise, Gooise,
Rottterdam, Schiedam, Velsen, Zaanhuizen, Zoverhuizen, Mierke,
Zovermeer en Zovermeer.

How count = importance?

Eenieder kan van 23 november 2006 tot 15 februari 2007 schriftelijk of mondeling een zienswijze indienen over pib deel 1 en de SMR. Rondad 380 kv verbinding. Uw schriftelijke reactie kunt u sturen naar: Inpraakpunt, Rondad 380, Postbus 30316, 2500 GH Den Haag (fax 070 - 251 58 01). Uw inpraakreactie kunt u ook via internet overbrengen: zie www.bureau-energieprojecten.nl.

Heartlifting

U kunt uw reactie ook kenbaar maken tijdens openbare hoorzittingen. Die vinden plaats op:

- **dinsdag 8 januari 2007, Schouwburg De Meierus Kassa, Roodhuisklein 3 in Hoofddorp, aanvang 20.00 uur;**
- **donderdag 11 januari 2007, Stadhuis, Spui 66 (ingang bibliotheek) in Den Haag, aanvang 20.00 uur.**

Wat gebeurt er met uw reactie?

Wat gebeurt er met uw reactie?

Het kabinet zal in deel 2 van de pkb de inspraakreacties bundelen en mede op basis van de inspraakreacties pkb deel 3 (kabinetsstandpunt) vaststellen. Daarin noemt het kabinet zijn definitieve standpunt en in geeft het aan wat het met de inspraakreacties gedaan heeft. Deel 3 wordt daarna ter instemming voorgelegd aan de Tweede en de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Neckers information

Nieuwsgereguleerder De informatiebronnen (pbb) deel 1 en de strategische milieubeoordeling (SME) Randstad 300 kw verbinden downloaden en bestellen via www.bureau-omgevingprojecten.nl. U kunt ook deel 1 en de SME ook telefonisch aanvragen bij Postbus 51, tel. 0600 - 643 39 51. Voor meer informatie over de inhoud van publicatie 1 en de SME kunt u contact opnemen met de heer Drs. O. Bitter, tel. 070 - 378 64 90 of mevrouw de dr. E.J. Brascamp, tel. 070 - 376 76 89, van het Ministerie van Economische Zaken. Alleen afhalen is niet mogelijk. Indien u niet afhaalt, wordt de informatie gratis verzonden. Voor inschrijvingen op de inspraakprocedure kunt u zich wenden tot het Inspraakpunt, tel. 070 - 351 96 02.

Afdeling van Economische Zaken

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Minister van Economische Zaken

Bevoegd gezag: Ministerraad (Minister van Economische Zaken en Minister van VROM)

Besluit: Planologische Kernbeslissing (PKB) voor de partiële herziening van het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEVII)

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C24

Activiteit:

De herziening dient om de aanleg van nieuwe 380 kV hoogspanningsverbindingen in en ten behoeve van de Randstad mogelijk te maken.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie strategische milieubeoordeling: 26 januari 2006

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 16 maart 2006

notitie reikwijdte en detailniveau vastgesteld: 19 oktober 2006

kennisgeving MER: 23 november 2006

toetsingsadvies uitgebracht: 20 maart 2007

Bijzonderheden:

Voor de herziening dient milieueffectrapportage op planniveau (plan-m.e.r.) doorlopen te worden. Op grond van de Natuurbeschermingswet dient voor de herziening ook een Habitattoets plaats te vinden.

De Commissie is van oordeel dat de essentiële informatie in het MER aanwezig is. Het MER beschrijft op systematische wijze de waaier aan alternatieven en varianten voor de tracés. Daarbij het juiste -globale- detailniveau gehanteerd.

Het voorkeustracé wordt verder uitgewerkt in een Rijksprojectbesluit of een Rijksinpassingsplan. Hiervoor wordt wederom een MER opgesteld. De Commissie doet een aantal aanbevelingen voor dit vervolg-MER. Het gaat om de Habitattoets voor het natuurgebied de Wilck en om het in beschouwing nemen van potentiële positieve gevolgen, zoals landschappelijke versterking.

Naar aanleiding van de zienswijzen adviseert de Commissie om in het vervolg-MER, naast leefomgevings-, natuur- en landschapsaspecten, ook aandacht te schenken aan gezondheidsaspecten. Ook adviseert zij om in te gaan op de uit de zienswijzen naar voren komende knelpunten en de mogelijke oplossingen daarvoor. In de zienswijzen wordt een aantal inpassingen binnen het voorkeustracé voorgesteld. De Commissie adviseert deze mee te nemen in het vervolg-MER, dan wel te motiveren waarom deze niet in aanmerking komen. Waar het gaat om daadwerkelijke tracéalternatieven adviseert de Commissie deze in deel 2 van de PKB (de reactienota) te bespreken.

Samenstelling van de werkgroep:

mr. F.W.R. Evers (voorzitter)

drs. S.J. Jansen

ir. E.A.J. Luiten

drs. R.H.J. Mooren

Secretaris van de werkgroep:

mr. S. Pieters (richtlijnen)

ir. J.M. Bremmer (toetsing)

BIJLAGE 4

De Commissie heeft 718 zienswijzen van het bevoegd gezag ontvangen. Voor de volledige lijst wordt verwezen naar www.commissiemer.nl, projectnummer 1703. De lijst kan ook opgevraagd worden bij het secretariaat van de Commissie voor de m.e.r. via telefoonnummer 030-2347666 of per email via mer@eia.nl.

4 Verslag van het bestuurlijk overleg met de gemeente Alkemade

Het overleg vond plaats op 13 maart 2007.

Aanwezig: Gemeente Alkemade: de heer J.B. Uit den Boogaard, wethouder Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, Monumentenzaken, Economische Zaken en Milieu; de heer F.H.M. Schoonderwoerd, wethouder Middelen, Grondzaken en Openbare Werken; de heer A.J.M. van Velzen, wethouder Welzijn, Sociale Zaken en Communicatie; mevrouw M.N.E. Radema, beleidsmedewerker milieu; Ministerie van Economische Zaken.

Namens het ministerie van Economische Zaken: de heer drs. E. van der Eijk, managementteamlid directie Ruimtelijk Economisch Beleid; de heer drs. O. Bitter, beleidsmedewerker ruimtelijk economisch beleid (projectleider planologische kernbeslissing); mevrouw mr. drs. J.H. Brouwer, beleidsmedewerker energiemarkt (projectleider rijksprojectenprocedure), mevrouw drs. E.J. Brascamp, beleidsmedewerker energiemarkt.

In aansluiting op de schriftelijke inspraakreactie van de gemeente Alkemade en de mondelinge inspraakreactie – door wethouder Schoonderwoerd – tijdens de hoorzitting van 9 januari 2007 vindt bestuurlijk overleg plaats.

Het Ministerie zet kort de procedures uiteen die bij de besluitvorming gevolgd worden. Dat is ten eerste de pkb-procedure. Daarin neemt het kabinet een besluit over nut en noodzaak van de verbinding, over het voorkeurszoekgebied en over toepassing van de rijksprojectenprocedure. Deel 1 van de pkb (de ontwerp-planologische kernbeslissing) heeft net ter inzage gelegen. Thans wordt gewerkt aan opstelling van deel 2 (de reacties op de ontwerp-planologische kernbeslissing) en aan deel 3 (het kabinetsstandpunt). Het kabinet verwacht deel 2 en deel 3 voor de zomer van 2007 aan de Staten-Generaal aan te bieden. Indien de Staten-Generaal hun instemming met de pkb betuigen, kan de pkb-procedure begin 2008 met deel 4 (de definitieve planologische kernbeslissing) afgerond worden. Na afronding van de pkb-procedure zal de minister van Economische Zaken met de Minister van VROM door middel van de rijksprojectenprocedure het exacte tracé (en dus ook de gedeelten waar boven- dan wel ondergrondse aanleg zal plaatsvinden) vaststellen. In dat kader zal Economische Zaken ook met de gemeente contact opnemen. De rijksprojectenprocedure kent haar eigen inspraakmomenten.

In het overleg geeft de gemeente Alkemade aan dat met name de kern Nieuwe Wetering al zwaar belast is met door het Rijk aangelegde infrastructuur (HSL en A4) en dat men daarom grote bezwaren heeft tegen een nieuwe bovengrondse hoogspanningsverbinding. De absolute voorkeur van de gemeente gaat daarom uit naar een ondergrondse verbinding, zoveel mogelijk gebundeld met bestaande infrastructuur, of met nieuwe infrastructuur zoals het geplande nieuwe aquaduct onder de Ringvaart. Daarbij wijst men er ook op dat er binnen de gemeente juist nieuw groen is aangelegd ter compensatie voor de HSL. Ook vraagt de gemeente aandacht voor de doorsnijding van het bebouwingslint van Rijpwetering.

De gemeente wijst erop dat volgens een brede uitleg van het begrip “rode contour” ook het groengebied van Nieuwe Wetering en het lint van Rijpwetering daaronder valt, en overhandigt ter illustratie de betreffende streekplankaart.

Bijzondere aandacht dient volgens de gemeente uit te gaan naar de gezondheidsaspecten van de hoogspanningsverbinding. Op zichzelf onderschrijft de gemeente het nut en de noodzaak van de nieuwe hoogspanningsverbinding.

Namens het kabinet neemt het Ministerie van Economische Zaken nota van de standpunten van de gemeente. Het Ministerie herhaalt dat het graag met de gemeente contact wil opnemen voor de exacte bepaling van het tracé binnen de in de pkb opgenomen voorkeursvariant. De gemeente geeft aan – zonder af te wijken van haar absolute voorkeur voor ondergrondse aanleg – dat zij tot nader gesprek bereid is.

BIJLAGE: Overzicht van insprekers

1. ..

2. ..

.

.

.

.

.

707. ...

708. ...

In het oorspronkelijke document stonden hier de namen van 708 insprekers genoemd.

Op grond van de inmiddels geldende AVG wetgeving zijn deze hier verwijderd.

Colofon

Ministerie van Economische Zaken
Directie Ruimtelijk Economisch Beleid

's-Gravenhage, 8 juni 2007

Aan deze brochure kunnen geen rechten worden
ontleend.

Publicatienummer: 07OI31